

Economisch-Statistische Berichten

ALGEMEEN WEEKBLAD VOOR HANDEL, NIJVERHEID, FINANCIËN EN VERKEER
UITGAVE VAN HET INSTITUUT VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN

6^e JAARGANG

WOENSDAG 18 MEI 1921

No. 281

INHOUD

	Blz.
HET UURINKOMEN EN DE METAALBOND door <i>M. Triebels</i>	425
Een stap nader tot den Wereldkalender door <i>G. S. de Clercq</i>	430
Standplaatsindecieeling en Gemeentefinanciën door <i>F. S. Noordhoff</i>	431
Zilver in het Eerste Kwartaal 1921	434
Londensche Correspondentie	435
Index-cijfers	436
AANTEKENINGEN:	
Britsch-Indische Geldpolitiek	437
Het rapport inzake de Kali-industrie der Duitsche socialisatiecommissie	438
MAANDCIJFERS:	
Emissies in April 1921	439
Productie der Kolenmijnen	440
Giro-omzet bij de Nederlandsche Bank	440
Giro-kantoor der Gemeente Amsterdam	440
Postchèque en Girodienst	440
Rijkspostspaarbank	440
STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN	440—443
Geldkoersen.	Effectenbeurzen.
Wisselkoersen.	Goederenhandel.
Bankstaten.	Verkeerswezen.

INSTITUUT

VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN

Algemeen Secretaris: *Mr. G. W. J. Bruins.*Assistent-Redacteur voor het weekblad: *D. J. Wansink.*Secretariaat: *Pieter de Hooghweg 122, Rotterdam.*Aangeteekende stukken: *Bijkantoor Ruige Plaatweg 37.*Telef. Nr. 3000. Telegr.adres: *Economisch Instituut.*Postcheque en girorekening *Rotterdam No. 8408.*

Abonnementsprijs voor het weekblad franco p. p. in Nederland f 20,—. Buitenland en Koloniën f 25,— per jaar. Losse nummers 50 cents.

Leden en donateurs van het Instituut ontvangen het weekblad gratis.

De verdere publicaties van het Instituut uitgaande ontvangen de abonnees, leden en donateurs kosteloos, voor zoover daaromtrent niet anders wordt beslist.

Advertentiën f 0.50 per regel. Plaatsing bij abonnement volgens tarief. Administratie van abonnementen en advertenties: *Nijgh & van Ditmar's Uitgevers-Maatschappij, Rotterdam, Amsterdam, 's-Gravenhage.*

17 MEI 1921.

Gedurende de afgelopen week bleven de middelen der geldmarkt nog zeer beperkt. Privaat-disconto was er niet; desniettemin noteerde prolongatie toch slechts 3 à 3½ pCt.

* * *

Op 19 Mei a.s. houdt de Minister van Financiën inschrijving, ten einde te trachten voor een totaal van 65 miljoen gulden schatkistbiljetten en promessen te plaatsen.

* * *

De wisselmarkt was gedurende deze week zeer bevoegen. Koersen, die langen niet meer bereikt wa-

ren, werden genoteerd. Het meest viel wel op de daling van het Pond Sterling, dat tot 11,04½ terugliep, welke daling grootendeels wel toe te schrijven viel aan de gevolgen van het voortduren der staking in Engeland. Heden vond echter een plotseling herstel tot 11,15 plaats.

De francs-deviesen handhaven zich op het verhoogde peil.

Tegen veler gedachten in, heeft de Markenkoers — na het bekend worden van het aanvaarden van het ultimatum door Duitschland — zich tot 4,90 kunnen herstellen, beïnvloed als hij werd door aankopen voor Amerikaansche rekening en de zich in verband hiermede ontwikkelende bedrijvigheid der speculatie.

Dollars zetten hunne daling voort; heden echter een kleine reactie.

Over het geheel waren de omzetten aanzienlijk.

LONDEN, 14 MEI 1921.

In het begin der week was er tamelijk veel geld verkrijgbaar, doch later werd dit minder, hetwelk hoofdzakelijk te danken was aan de groote vraag naar schatkistwissels.

Daggeld werd hernieuwd tegen 4½—5 pCt., nieuw geld 4½ pCt., na oorspronkelijk 3½ pCt. te zijn geweest. Zevendaags-geld tusschen 4¾—5 pCt.

Alhoewel er nog weinig te doen valt, was de disconto-markt iets vaster. Tweemaands-wissels noteerden 5¾—5½ pCt.; driemaands- 5½—⁹/₁₀, vier- en zesmaands-papier 5¾ pCt.

HET UURINKOMEN EN DE METAALBOND

(Het berekenen en vergelijken van het inkomen der werklieden door werkgeversorganisaties).

Het is voor den werkgever van veel belang te weten, wat als resultaat van de loonregelingen, die hij heeft vastgesteld, de werklieden in zijne onderneming ten slotte verdienen, d.w.z. wat hun inkomen is. Bovendien leert de ervaring hem, dat het nuttig en noodig is te beschikken over de middelen om het inkomen der werklieden ten opzichte van elkander te kunnen vergelijken. Want hierdoor krijgt hij een inzicht of het resultaat van zijne loonregelingen bevredigend is, zoowel wat betreft de bedragen van het inkomen, als de onderlinge verhouding, die aan redelijke eischen van billijkheid moet voldoen. Doch dit geldt niet alleen voor een werkgever in een bepaalde onderneming. Naar mate de werkgevers van een bedrijf zich meer en meer organiseren en gemeenschappelijk loonregelingen vaststellen, doet zich deze noodzakelijkheid ook meer en meer gevoelen voor de werkgeversorganisatie. Deze organisatie moet dan ook, evenals iedere werkgever voor zijne

onderneming, weten, wat het inkomen der werklieden is, die in dienst zijn bij haar leden en ook moet zij beschikken over de middelen om door vergelijking te kunnen nagaan hoe het met dat inkomen in de verschillende ondernemingen gesteld is. Hierdoor krijgt het bestuur een inzicht en krijgen ook de leden een kijk, op hetgeen in dat deel van het bedrijf, dat de organisatie omvat, werkelijk wordt verdiend en kunnen zij gemeenschappelijk de regelingen treffen, die op een bepaald oogenblik noodzakelijk zijn.

Daar het langzamerhand den weg opgaat, dat werkgeversorganisaties niet eigenmachtig loonregelingen vaststellen, maar dit zullen moeten doen in overleg met werknemersorganisaties, daar wordt het onder die omstandigheid voor de werkgeversorganisatie van nog veel meer belang er voor te zorgen, volledig van de werkelijke verdiensten in het bedrijf op de hoogte te zijn. Want zij komt dan voor het feit te staan, dat haar leden een algemeene loonregeling met kennis van zaken moeten beoordeelen en dat haar bestuur genoodzaakt is bij het overleg met de werknemersorganisaties aan te toonen, dat inderdaad haar voorgestelde loonregeling, in verband met hetgeen door de werklieden in het bedrijf verdiend wordt, aannemelijk is.

Wij zullen hier niet uiteenzetten, wat het in die omstandigheden beteekent, indien een bestuur van een werkgeversorganisatie niet voldoende is ingelicht en een juist inzicht mist. Wij meenen te kunnen volstaan met op te merken, dat dit gemis bestaat, zeer sterk gevoeld wordt en verbetering dringend noodig is. Wie ervaring heeft van onderhandelingen met werknemersorganisaties zal moeten toestemmen, dat de beschikking over goede betrouwbare en overzichtelijke gegevens omtrent de verdiensten der werklieden een eerste vereischte is, die niet alleen bijdraagt tot een zakelijke bespreking, maar eveneens tot het nemen van welovendachte en goed gemotiveerde beslissingen, die ten slotte de kans op een goed resultaat bevorderen.

De vraag, die nu beantwoord moet worden, is deze: op welke wijze kan een werkgeversorganisatie bereiken, dat zij een inzicht heeft en houdt omtrent de verdiensten, het inkomen, der werklieden, die bij haar leden in dienst zijn en dat zij steeds beschikt over de middelen om de noodige vergelijkingen te maken. Het antwoord is, dat dit kan worden bereikt door gebruik te maken van een grondslag, die voor het berekenen en vergelijken van het inkomen der werklieden doelmatig is. Na een theoretische uiteenzetting, zullen wij een voorbeeld geven van hetgeen met een doelmatigen grondslag in de praktijk bereikt is.

Om dezen grondslag te vinden moet eerst bekend zijn het inkomen van iederen werkman, waaronder wij verstaan de totale geldswaarde aan loon, dat in een bepaald tijdvak door hem verdiend is. Dit bedrag is van iederen werkman bekend, omdat de werkgever krachtens de Ongevallenwet verplicht is in de loonlijsten van de Rijksverzekeringsbank op te geven, wat hij per week aan den werkman heeft uitgekeerd. Daar de aard van het bedrijf kan medebrengen, dat deze wekelijksche uitkeeringen zeer verschillen, nemen wij aan, dat voor een bepaald bedrijf voor het vaststellen van het inkomen in het algemeen een bepaald tijdvak b.v. van een half jaar, doelmatig is. In deze onderstelling is dus het inkomen in bovengenoemde loonlijsten te vinden, en wel op den regel Sub. 8, zoodat het inkomen van een werkman als volgt kan worden geformuleerd:

(1) Inkomen = Rijksverzekeringsbank Sub 8 = R.

Daar de Rijksverzekeringsbank aangeeft wat onder inkomen (door haar loon genoemd) wordt verstaan, zoo mogen wij aannemen, dat bij alle werkgevers de factor R. een zelfde beteekenis heeft.

Beschouwen wij dit inkomen van de werklieden nader, dan zien wij, dat die bedragen als regel verschil-

len en niet vergelijkbaar zijn, aangezien zij wel in een zelfde tijdvak, maar niet in een zelfden tijdsduur verdiend zijn, daar de eene werkman voor zijn inkomen meer uren gewerkt heeft dan de andere. Het totaal aantal gewerkte uren van iederen werkman blijkt geheel verschillend te zijn en bestaat in het algemeen uit de som van de uren, die hij in en buiten den normalen werktijd in een bepaalde onderneming gewerkt heeft. Of zooals gewoonlijk de zegswijze luidt: uit de som van zijn gewerkte normale uren en overuren, waarbij de overuren tot normale uren zijn herleid.¹⁾ Noemen wij nu het

(2) totaal aantal gewerkte uren = normale + overuren = T
dan is het

$$(3) \text{ uurinkomen} = \frac{R}{T}$$

In tegenstelling met R. komt T. niet in de loonlijsten van de Rijksverzekeringsbank voor en is daaruit ook niet af te leiden. Wel is aangegeven het aantal werkdagen, maar deze zijn van onbekende lengten, die zeer kunnen verschillen, daar zelfs één uur werken als één werkdag wordt beschouwd. Vandaar, dat, om het totaal aantal gewerkte uren te weten, de werkgevers daarvan aantekening moeten houden, hetgeen evenwel een goede en overzichtelijke loonboekhouding medebrengt. Bovendien mag aan den werkgever wel den eisch gesteld worden, dat hij zijn loonboekhouding zoodanig inricht, dat daaruit ten opzichte van iederen werkman te zien is hoeveel uren (die man voor zijn inkomen gewerkt heeft, aangezien dit de mogelijkheid medebrengt om op een eenvoudige en snelle wijze alle geschillen omtrent werktijden en loon op te lossen.

Uit hetgeen hierboven gezegd is, blijkt dat de werkgevers het in de hand hebben om te zorgen, dat van iederen werkman het uurinkomen bekend kan zijn. Daar dan het inkomen der werklieden met dezelfde tijdseenheid gemeten wordt, n.l. met het gewerkte normale uur, kan men het inkomen op die wijze voorgesteld onderling vergelijken. Bijvoorbeeld: bedraagt het uurinkomen van twee werklieden A. en B. achter-eenvolgens van:

$$\text{Werkman A. uurinkomen} \frac{R}{T} = \frac{f 800}{1000} = 80 \text{ cents.}$$

$$\text{Werkman B. uurinkomen} \frac{R}{T} = \frac{f 1092}{1400} = 78 \text{ cents.}$$

dan beteekent dit, dat deze twee werklieden in een bepaald halfjaar per gewerkt normaal uur resp. 80 en 78 cent verdienen hebben, bij welke vergelijking alle verschillen in loonregelingen en werktijden zijn uitgeschakeld. Daardoor wordt het mogelijk vergelijkingen te maken tusschen het inkomen van werklieden, die in één bepaalde onderneming of in verschillende ondernemingen werkzaam zijn en wier arbeidsvoorwaarden betreffende loon en werktijd op de meest verschillende wijze uiteenloopen.

Wil men, wat bovenstaand voorbeeld aangaat, meerdere vergelijkingen maken, waarbij de verschillende arbeidsvoorwaarden wel invloed hebben, dan moeten die verschillende arbeidsvoorwaarden bij de vergelijking aangegeven zijn. B.v. bij een beschouwing van het weekinkomen van A. en B. Als de normale werkweek van A. 45 en van B. 50 uur is, dan is, hoewel het uurinkomen van A. grooter is dan van B. (80 resp. 78 cents) het weekinkomen omgekeerd, van B. hooger dan van A. (39 resp. f 36,—). Hierbij geldt evenwel dan ook de overweging dat B. voor dat hoogere weekinkomen per week langer moet werken. Wij zullen nu een voorbeeld geven van de toepassing van het uurinkomen in de praktijk.

¹⁾ Dit laatste voegen wij hier volledigheidshalve bij, daar in het algemeen de overuren voor meerdere normale uren gelden, gewoonlijk is één overuur gelijk aan $1\frac{1}{4}$, $1\frac{1}{2}$ of 2 normale uren. Deze herleiding kan bij individueele vergelijkingen van beteekenis zijn, maar is daarentegen bij groepsvergelijkingen dikwijls van ondergeschikt belang.

Dit voorbeeld is de toepassing van het uurinkomen in de Metaalnijverheid, maar alvorens daartoe over te gaan, willen wij een en ander mededeelen omtrent het ontstaan van die toepassing en omtrent de werkgeversorganisatie, die deze basis van berekening en vergelijking reeds enkele jaren toepast.

In den loop van het jaar 1917 hebben wij in een voordracht er de aandacht op gevestigd, welke moeilijkheden de werkgevers in de Metaalnijverheid onder vinden, indien zij onderling overleg wenschen te plegen over de loonen der werklieden; dat de bedrijven en ondernemingen in deze nijverheid, wat de arbeidsvoorwaarden betreft, onderling zoo afwijken, dat het in het algemeen niet mogelijk is omtrent de belangrijkste voorwaarde, het loon, zonder een goede voorbereiding met kans op een goed resultaat besprekingen te houden; dat ook de aard van de bedrijven medebrengt, dat niet alleen de methoden om de looncijfers te bepalen of te rangschikken verschillen, maar dat zelfs dezelfde woorden verschillende begrippen inhouden, waardoor als regel een zakelijk overleg buitengewoon werd belemmerd. Wij hebben toen aangeraden te trachten door normaliseeren van methoden en begrippen eenheid te brengen in het behandelen van arbeidszaken en dan allereerst te beginnen met de voornaamste, het loon, aangezien dit deel zoowel voor werkgevers als werknemers van het meeste belang is.

Ten einde hiermede een begin te maken vonden wij een negental groote ondernemingen (totaal pl.m. 10000 werklieden) in het machine- en scheepsbouwbedrijf bereid een Normalisatie Bureau voor Arbeidszaken in de Metaalnijverheid op te richten, dat geheel gebaseerd op de vrijwillige medewerking der werkgevers, zich ten doel stelde door het ontwerpen van bepaalde methoden van behandeling en rangschikking de noodige eenheid in het behandelen van arbeidszaken te bevorderen. Aanvankelijk werd met medewerking van deze negen werkgevers begonnen met het ontwerpen van methoden van berekening en rangschikking, zoogenaamde normen, en proefondervindelijk nagegaan, wat daaraan veranderd en verbeterd moest worden. In October 1917 werd met de publicatie van de eerste resultaten der werkzaamheden van het bureau begonnen, met het uitgeven van zoogenaamde „Mededeelingen”. Nadat ook andere werkgevers in de gelegenheid waren gesteld na te gaan of de normen voor hun bedrijf bruikbaar waren, was het aantal werkgevers, dat zich had aangesloten op 1 Januari 1918, reeds tot 58 gestegen. Sedert dien tijd zijn 11 Mededeelingen verschenen en bedraagt het aantal medewerkende werkgevers thans 176.

Zoals hierboven is opgemerkt, was de medewerking geheel vrijwillig en waren geen der aangesloten werkgevers verplicht de normen, door dit bureau vastgesteld, in te voeren. Dat zij dit niettemin wel deden bewijst, dat de methoden in hun bedrijf voldeden, de beste wijze waarop op den duur een goede medewerking te verzekeren is. Dit Normalisatie-Bureau, kortweg genoemd het N.A.M., is als afzonderlijk instituut blijven bestaan en zet nog steeds zijn noodzakelijk gebleken werk voort.

Ongeveer twee jaar later, in Maart 1919, werd opgericht de Metaalbond, Werkgeversvakbond in de Metaalnijverheid, die, in tegenstelling met het N.A.M., het gebruik van bepaalde methoden en normen van het Normalisatie-Bureau voor zijne leden verplichtend heeft gesteld. Om hiervan de beteekenis te laten zien is het van belang zeer in het kort na te gaan wat de Metaalbond als organisatie van werkgevers omvat en beteekent.

Op 1 Januari 1921 waren bij den Metaalbond aangesloten 144 firma's met 43.000 werklieden en een verzekeringsplichtig jaarloon over 1920 van 79 miljoen. De firma's zijn over 44 gemeenten in ons land verspreid. Een indruk van de verschillende bedrijven geeft onderstaand staatje.

Aantal bedrijven.		Aantal werklieden.
34	Machinefabrieken en herstelplaatsen ..	11485
8	Scheepswerven met machinefabrieken ..	10341
19	Scheepswerven zonder machinefabrieken ..	7248
14	Metaalwarenfabrieken ..	1782
6	Electrotechnische fabrieken ..	1642
2	Wagonfabrieken ..	1393
10	IJzergieterijen ..	1362
6	Constructiewerkplaatsen ..	1278
4	Koper- en metaalgieterijen ..	800
6	Blikfabrieken ..	783
2	Brandkastenfabrieken ..	620
3	Motorenfabrieken ..	573
1	Automobil- & Vliegtuigfabriek ..	513
4	Rijwiel-, Automobil- & Machinefabr. ..	484
2	Schroefboutenfabrieken ..	423
2	Grofsmederijen ..	389
1	Gasmeterfabriek ..	387
2	Hijschtoestellenfabrieken ..	329
2	Schroevenfabrieken ..	235
1	Staalgieterij' ..	207
2	Koper-, Lood- & Zinkpletterijen ..	201
1	Fabr. van Stoom- en andere Werktuigen ..	133
1	Seintoestellenfabriek ..	117
3	Gereedschappenfabrieken ..	108
1	Schaatsenfabriek ..	89
1	Liftenfabriek ..	39
1	Walswerk ..	39
1	Brandspuitenfabriek ..	38
2	Haardenfabrieken ..	32
1	Verzinkerij ..	30
1	Instrumentenfabriek ..	27
144 totaal		43127

Het aantal werklieden is als volgt over de 144 ondernemingen verdeeld:

Aantal werklieden in fabrieken:			
met	10—50	50—100	100—500
	916	1718	14461
500—1000	1000—1500	1500 en meer	werklieden
8506	4663	12863	43127

Men zal wel begrijpen, dat het voor een organisatie als de Metaalbond, die zich ten doel stelt de arbeidsvoorwaarden te regelen, van groot belang is te weten hoe het met die arbeidsvoorwaarden in werkelijkheid gesteld is. Vandaar, toen de praktijk had aangetoond, dat deze wetenschap door de methoden van het N.A.M. was te verkrijgen, een der eerste maatregelen geweest is die methoden verplichtend te stellen. Dit had tot gevolg, dat alle loongegevens door iedereen werkgever in een bepaalden vorm voor zijn eigen onderneming uitgewerkt en gereed gemaakt, aan het N.A.M. worden toegezonden. Dit bureau verwerkt deze gegevens en publiceert hen in zoodanigen vorm, dat zij aan de besturen van den Metaalbond en zijne afdelingen en aan de leden een goed en periodiek overzicht verschaffen. Wij willen thans in het kort den gang van zaken aangeven.

De Metaalbond heeft voor zijne leden verplichtend gesteld het gebruik van het loonschrift Norm 1. van het N.A.M. Dit loonschrift wordt den leden tweemaal per jaar toegezonden, met het verzoek om het binnen zekeren tijd ingevuld terug te zenden. De directeur van den Metaalbond, die met de behandeling van de loopende zaken belast is en tevens directeur is van het N.A.M., heeft het recht de juistheid van de loonschriften te controleeren of door een accountant te doen controleeren. Bij niet tijdige inlevering of behoorlijke invulling heeft het dagelijksch bestuur van den Metaalbond het recht het loonschrift door een accountant te doen opmaken, waarvan dan de kosten komen ten laste van het in gebreke zijnde lid. Dat zulke in de practijk afdoend gebleken maatregelen genomen kunnen worden, bewijst wel dat de Metaalbond de belangrijkheid van een goed en tijdig ingevuld loonschrift inziet. Indien men bovendien bedenkt, dat

het loonschrift een uitstekend middel is om een kijk te krijgen op het inkomen der werklieden van een bepaalde onderneming en een werkgeversorganisatie op loonconflicten met de werknemers steeds moet rekenen, dan zal men begrijpen dat prijs gesteld wordt op de aanwezigheid van een hulpmiddel, dat ook daarbij onmisbaar is gebleken.

Zoals reeds hierboven is gezegd, ontvangen de leden van den Metaalbond ter invulling een loonschrift, namelijk vóór 1 Januari en 1 Juli van elk jaar. Dit loonschrift dient om te zorgen, dat het uurinkomen op een door het N.A.M. vastgestelde wijze gerangschikt wordt en van bepaalde groepen van werklieden het gemiddeld uurinkomen wordt berekend, geldend voor bovengenoemde data. Onder gemiddeld uurinkomen van een groep wordt verstaan de som van het uurinkomen der werklieden, die tot die groep behoren, gedeeld door hun aantal. Deze groepen zijn de volgende:

1. Voor de meerderjarige werklieden: vakgroepen.
2. Voor de minderjarige werklieden: leeftijds-groepen.

Van de meerderjarige werklieden, die het meest belangrijke deel vormen, zullen wij de groepsin-deeling en de bepaling van het gemiddelde uurinkomen dezer vakgroepen eenigszins nader behandelen.

* * *

Het N.A.M. heeft het aantal vakken, dat in de Metaalnijverheid voorkomt, verdeeld in drie groepen. Deze groepsin-deeling komt voor in de vaklijst, die in de Handleiding¹⁾ van het N.A.M. is opgenomen. Deze vaklijst telt op het oogenblik 227 vakken. Als grondslag voor de in-deeling is aangenomen, de opleiding die in het algemeen noodig is om een vak te kunnen beoefenen. Op dien grondslag kunnen de vakken in de volgende groepen verdeeld worden:

Vakgroep 1. *Geschoolde vakken*. Hiertoe behooren de vakken, die een langen leer- en oefentijd vereischen, waarbij als maatstaf is genomen een vakschool of daarmede gelijkstaande theoretische en praktische opleiding.

Vakgroep 2. *Geoefende vakken*. Hiertoe behooren de vakken, die een korten oefentijd vereischen, waarbij als maatstaf is genomen een opleiding, die zich hoofdzakelijk tot oefening beperkt (veelal werktuigmachines vereischt).

Vakgroep 3. *Ongeschoolde vakken*. Hiertoe behooren de vakken, die geen opleiding vereischen.

Naar gelang van de vakgroep, waartoe hun vak behoort, worden de werklieden onderscheiden in:

Vakgroep 1 = *Geschoolden*.

(Bankwerker, Blikslager, Calibermaker, Electricien, Ketelmaker, Koperslager, Machinist, Metselaar, Meubelmaker, Scheepsbeschieter, Timmerman, Vormer, Vuurwerker, etc.).

Vakgroep 2 = *Geoefenden*.

(Boorder, Koker, Fraiser, Schaver, Draadsnijder, Gieter, Knipper, Klinker, Machinedrijver, Perser, Plaatbuiger, Ponsler, Stuiker, Takelaar, etc.).

Vakgroep 3 = *Ongeschoolden*.

(Aanhouder, Bikker, Fabrieksknecht, Gloeier, Handlanger, Kolenrijder, Opperman, Poetsler, Sjouwer, Steenbikker, etc.).

Het loonschrift is nu zoodanig ingericht, dat van elke vakgroep¹⁾ het gemiddeld uurinkomen bepaald wordt door telkens de som van het uurinkomen der werklieden, die tot een zelfde vakgroep behooren, te deelen door hun aantal. Daardoor is niet alleen de

vergelijking mogelijk van de vakgroepen van één bepaalde onderneming, maar ook van verschillende ondernemingen, omdat alle werkgevers dezelfde methode van berekening en rangschikking volgen. Het uurinkomen $\frac{R}{T}$ vindt de werkgever, zooals wij hebben uit-

eengezet, in zijn loonboekhouding. Aangezien de onder-vinding geleerd heeft, dat in die boekhouding wel eenige verbetering gewenscht is, heeft het N.A.M. in zijne Mededeelingen No. 9 van October 1920 een loonstaat (Norm 4) ontworpen, waarvan evenwel de Metaalbond de invoering niet verplichtend heeft gesteld. Niettemin heeft de meerderheid van de werkgevers hem reeds geheel vrijwillig ingevoerd, daar het gebruik van deze staten in het bedrijf voordeelen oplevert.

Het N.A.M. stelt nu uit die loonschriften ten dienste van de besturen en van den directeur van den Metaalbond overzichtlijsten samen, die een gemakkelijke vergelijking tusschen de inkomencijfers der vakgroepen van verschillende ondernemingen mogelijk maken. Deze lijsten zijn niet voor publicatie bestemd, maar het N.A.M. draagt zorg, dat de cijfers toch gepubliceerd worden, evenwel in zoodanigen vorm, dat zij een bruikbaar overzicht geven zonder dat daarbij goed te zien is hoe het bij een bepaalden werkgever gesteld is. Hieronder zullen wij een voorbeeld geven van de wijze, waarop uit bovengenoemde overzichtslijsten gevolgtrekkingen zijn te maken. Wij hebben de cijfers zoo genomen, dat dit doel wordt verduidelijkt.

Werk-gever.	Aantal werklieden.				Gemiddeld uurinkomen.		
	Per 1	2	3	Totaal.	Per 1	2	3
A.	300	90	40 =	430	93	83	73
B.	600	400	200 =	1200	85	74	64
C.	20	30	80 =	130	86	75	55
D.	50	10	2 =	62	83	73	55

De cijfers van bovenstaande vier werkgevers zijn, zoo onderstellen wij, genomen uit een overzichtlijst, waarop een twintigtal werkgevers uit een bepaalde gemeente voorkomt en waaruit blijkt, dat 85, 75 en 65 een goede reeks verhoudingscijfers tusschen de vakgroepen weergeven. De werkgever B. komt deze reeks het beste nabij en ook in werkelijkheid geldt deze werkgever voor iemand, die zijne werklieden goed betaalt. Bij werkgever A. zijn eveneens de verhoudingscijfers goed, maar hij betaalt belangrijker meer. De vraag is nu: betaalt de een te veel of de ander te weinig en mag b.v. aan B. de eisch gesteld worden evenveel te betalen als A. Het een noch het ander is het geval. Want, indien men den plaatselijken toestand kent, dan wordt de meerdere betaling van A. verklaard, door het feit dat zijne onderneming geheel buiten den bebouwd kring ligt, waar geen gelegenheid is voor de werklieden om te wonen, zoodat zij veel tijd met heen en weer gaan verliezen en 's middags moeten overblijven, waardoor de werkgever A., om werklieden te kunnen krijgen, wel genoodzaakt is hooger te betalen. Dit verklaart het groote verschil voldoende en vandaar dat hetgeen A. betaalt voor B. niet als maatstaf genomen mag worden. Eischen in die richting moeten dus worden afgewezen.

Een tweede geval. Zoals uit de overzichtlijst te zien is, zijn de verhoudingscijfers van geschoolde en geoefende werklieden bij C. en D. normaal, maar van de ongeschoolden te laag. Uit de cijfers van het aantal werklieden blijkt, dat hoewel die cijfers te laag zijn, de beoordeeling van deze gevallen voor beide firma's geheel verschillend moet wezen. De werkgever C. heeft een bedrijf, waarin de ongeschoolden een hoofdrol spelen, bij D. daarentegen zijn zij van ondergeschikt belang. Bovendien blijkt, uit een onderzoek, dat de twee ongeschoolden bij D. inderdaad minderwaardig zijn. Of aan hun loon iets gedaan moet en kan worden, hangt geheel af van omstandigheden, die met de per-

¹⁾ Handleiding met vaklijst September 1920. Deze Handleiding evenals alle geschriften door het N.A.M. uitgegeven, zijn bij den Directeur van den Metaalbond, adres Werkspoor-Amsterdam, verkrijgbaar.

²⁾ Ook van elk vak, maar wij moeten ter bekorting deze details achterwege laten.

soonlijke belangen van de beide ongeschoolden ten nauwste samen hangen. Bij C. heeft de lage betaling een geheel andere reden en is van een andere betekenis. In het bedrijf van C. is de stand van zaken zoo, dat de geschoolden en de geoefenden niet behoeven over te werken, maar daarentegen de ongeschoolden wel; dit overwerk bedraagt ongeveer 20 pCt. der normale uren per week. Hiervan is het gevolg, dat hoewel het uurinkomen der ongeschoolden te laag is, de verhouding tusschen het weekinkomen wel juist is en wel zoo lang als de ongeschoolde werklieden willen en kunnen overwerken. Hieruit is direct te zien, dat als b.v. de Arbeidswet den werkgever C. dwingt om ook de ongeschoolden normaal te laten werken, het te lage uurinkomen een rol gaat spelen en met groote zekerheid een conflict is te voorspellen, indien C. daarin niet tijdig voorziet. Doet hij dit niet en stellen de ongeschoolden een eisch van loonsverhoging, dan zal uit de vergelijking met de cijfers van andere werkgevers ook zeer duidelijk blijken, dat die eisch billijk is. In een dergelijk geval moet de werkgever C.; indien hij niet wil toegeven, door de werkgeversorganisatie niet worden gesteund. Dit zijn enkele voorbeelden van gevolgtrekkingen, die het ook voor een buitenstaander begrijpelijk zullen maken van welk nut deze cijfers kunnen zijn.

Een ander resultaat, dat meer algemeene belangstelling heeft, is dit, dat door toepassing van het uurinkomen na een reeks van jaren zeer betrouwbare en vergelijkbare cijfers omtrent de stijging van het inkomen der werklieden worden verkregen. Wij geven hieronder inkomencijfers van een groep van ongeveer 800 geschoolde werklieden van een bepaalde fabriek in Amsterdam vanaf het eerste oorlogsjaar tot op 1 Januari 1921. Daarbij is aangegeven, de verhoging niet alleen van het uurinkomen, maar ook van het weekinkomen. Zoals reeds is opgemerkt, moet dan het aantal werkuren per week vermeld worden. De cijfers van 1 Januari 1915 zijn = 100 genomen.

Datum.	Gemidd. uurink. Cents.	Ver hooging.	Werk- week. Uren.	Gemidd. weekink. Guldens.	Ver- hooging.
1 Januari 1915	33,3	100	54	17,98	100
1 Juli 1916	35,5	106	54	19,17	106
1 Juli 1917	38,8	116	54	20,95	116
1 Januari 1918	39,9	120	54	21,55	120
1 Juli 1918	45,3	136	54	24,46	136
1 Januari 1919	48,6	146	54	26,24	146
1 Juli 1919	58,1	174	48	27,89	155
1 Januari 1920	64,8	194	48	31,10	172
1 Juli 1920	75,7	227	48	36,34	202
1 Januari 1921	85,7	257	48	41,14	229

Uit dezen staat ziet men, dat het uurinkomen ongeveer 2,6, maar het weekinkomen 2,3 maal gestegen is, omdat gedurende dien tijd de werkweek is ingekort. Ook is aan de hand van dezen staat te zien, hoe verkeerd men doet de werkelijke verdiensten te willen aangeven met cijfers, die door een collectief contract of landelijke regeling als minima zijn vastgesteld. Zoo heeft de Metaalbond geldend voor 1 Januari 1921 en voor Amsterdam een minimum gemiddeld uurinkomen vastgesteld van 75 cents, niettemin is deze fabriek er 10 cents of 13 pCt. boven; het hoogste cijfer in Amsterdam is 94,2, dat is 25 pCt. meer. Zulke gevallen, waarbij het minimum belangrijk overschreden wordt, komen zeer veel voor en zijn weder een bewijs, dat kennis van de werkelijkheid een eerste vereischte is, wil men de loonen goed kunnen beoordeelen.

Ten slotte nog het volgende. Wie meent, dat het nu voor een werkgeversorganisatie voldoende is aan het normaliseeren te gaan, zou zich zeer vergissen. Ten einde teleurstelling te voorkomen willen wij het volgende mededeelen, waarvan de juistheid althans in de Metaalnijverheid door de ervaring bevestigd is.

Om dit verzamelen en verwerken van practisch bruikbare gegevens met succes te verrichten, maar vooral om zorg te dragen, dat een aanvankelijk goed

opgezet en uitgevoerd plan op den duur goed uitgevoerd blijft, is in de allereerste plaats de medewerking van een doelmatig ingerichte werkgeversorganisatie noodzakelijk. Is daar niet geheel op te rekenen, dan doet een werkgeversorganisatie waarschijnlijk het beste te beginnen op de wijze, zooals in dit artikel omtrent het begin der normalisatie in de Metaalnijverheid is medegedeeld, namelijk door te trachten een aantal van de meest belangrijke werkgevers te bewegen vrijwillig mede te werken. Omtrent de wijze, waarop dan verder gehandeld moet worden, is het raadzaam eens te overleggen met werkgeversorganisaties, die daar omtrent reeds ervaring hebben opgedaan.

Wat de inrichting van de werkgeversorganisatie aangaat, die hangt geheel samen met den aard van de nijverheid, die zij omvat en het doel, dat men bereiken wil. Wat den Metaalbond betreft is een van zijne hoofddoeleinden de arbeidsvoorwaarden te regelen en te verbeteren, voorzover dit door algemeene maatregelen mogelijk is. Om dit te bereiken is bij de oprichting de Metaalbond direct opgevat als een bedrijf en wel als een groot bedrijf, dat zich ten doel stelt de arbeidsvoorwaarden van een belangrijk aantal werklieden, thans ongeveer 43.000 man, uit een algemeen gezichtspunt te regelen. Het bestuur van zulk een bedrijf moet in handen zijn van de vertegenwoordigers der werkgevers, maar de uitvoering van de besluiten en den dagelijkschen loop van zaken moeten in handen zijn van een directeur, die evenals bij een onderneming, verantwoordelijk is en zijn geheelen persoon in dienst van de organisatie (de onderneming) kan stellen. Daar de aard van de Metaalnijverheid medebrengt, dat bij het regelen der arbeidsvoorwaarden kennis van bedrijfstechniek en bedrijfsleiding noodzakelijk is, zoo moet de directeur van den Metaalbond zijn een deskundige, die als werkgever een jarenlange bedrijfspraktijk achter den rug heeft. De organisatie van den Metaalbond is daarom ongeveer in beeld te brengen door hem te vergelijken met een naamlooze vennootschap, waarvan de leden de aandeelhouders zijn, het algemeen bestuur de commissarissen en het dagelijksch bestuur de gedelegeerden, die met den directeur de noodige voeling houden.

De directeur moet dus in de allereerste plaats uitvoering geven aan alle besluiten, b.v. aan een door de gezamenlijke werkgevers vastgestelde landelijke regeling der arbeidsvoorwaarden. Dit is niet zoo eenvoudig als het lijkt, want dit eischt een dagelijksche verzorging, besprekingen en correspondenties met de besturen der afdelingen en met de leden, waarbij herhaalde malen de fabrieken bezocht moeten worden. ten einde van de plaatselijke omstandigheden en werkwijzen op de hoogte te komen. Daaruit volgen niet alleen onderhandelingen met de besturen en de leden, maar ook met de besturen van vakverenigingen; ten einde te trachten moeilijkheden te voorkomen of minder beteekenende conflicten op te lossen. Ook eischt het bijwonen van vergaderingen van besturen en afdelingen, waardoor de directeur kan bevorderen eenheid in het nemen van afdelingsbesluiten, veel werk en tijd, evenals het geven van inlichtingen omtrent arbeidszaken aan de leden en van meer uitgebreide adviezen omtrent instellingen, die een goede verhouding tusschen werkgever en werknemer bevorderen. Vervolgens heeft de directeur voor een, zooals wij gezien hebben, zeer belangrijken gang van zaken zorg te dragen, namelijk dat de werkgevers de loonschriften op de juiste wijze invullen en tijdig inzenden en dat zijn contrôle, die ook herhaaldelijk tot reizen en besprekingen aanleiding geeft, bijdraagt tot het verkrijgen van betrouwbare en goed geordende gegevens. Voorzover hij juridische adviezen nodig heeft, wordt daarin voorzien door den secretaris van het dagelijksch bestuur, een jurist, wiens werkring in hoofdzaak adviseerend is.

Wij zijn op de organisatie en werkwijze van den Metaalbond iets nader ingegaan om te laten zien, welke eischen de aard van een bedrijf kan stellen aan

de leiding van een werkgeversorganisatie, die de arbeidsvoorwaarden wil regelen; dat zij daarbij antwoord moet kunnen geven op de schijnbaar eenvoudige vraag, wat de werklieden, die bij hare leden in dienst zijn, werkelijk verdienen en dat zij die vraag door middel van het uurinkomen volledig kan beantwoorden.

M. TRIEBELS.

Mei 1921.

EEN STAP NADER TOT DEN WERELD- KALENDER.

Men zal zich herinneren, dat in 1914 te Luik een congres werd gehouden van voorstanders van de normalisatie van den kalender.

De conclusiën door dat congres genomen en later overgenomen door het Internationaal Congres der Kamers van Koophandel te Parijs (Juni 1914) luiden als volgt:

1. Het eerste Internationaal Congres voor de kalenderhervorming gehouden te Luik op 27, 28 en 29 Mei 1914, gezien de groote verscheidenheid van kalenders, welke op dit oogenblik in de wereld worden gebruikt, spreekt met het oog op de eischen van het moderne leven den wensch uit, dat wereldlijke en geestelijke autoriteiten de invoering van een nieuwen wereldkalender zullen bevorderen.

2. Het congres spreekt den wensch uit, dat de nieuwe kalender zal zijn onveranderlijk, dus brengend dagen en data van het jaar in vast en voortdurend verband.

3. Het congres, kennis genomen hebbende van de verschillende adviezen en studies, constateert dat er, van dogmatisch standpunt, geen onoverkomenlijk bezwaar bestaat tegen het plaatsen van één dag buiten de rangorde der datums in gewone jaren en van twee dagen in schrikkeljaren.

4. Het congres spreekt den wensch uit, dat het jaar zal worden samengesteld uit 364 dagen (tezamen vormend 52 geheele weken) plus een complementairen dag in de gewone jaren en twee complementairen dagen in de schrikkeljaren.

5. Het congres spreekt den wensch uit, dat de verdeling van het jaar in 12 maanden zal behouden blijven.

6. Het congres spreekt den wensch uit, dat het Paaschfeest zal worden vastgesteld op een der eerste Zondagen in April.

Ware de oorlog niet uitgebroken dan had het jaar 1917 ons zeer waarschijnlijk den rationeelen kalender gebracht.

Met het uitbreken van den wereldbrand scheen ook dit vraagstuk voor onafzienbaren tijd uitgesteld.

De nieuwe Internationale Kamer van Koophandel, welke onlangs werd gesticht en waartoe Nederland zich opmaakt toe te treden, heeft dit onderwerp van het oude congres overgenomen en aan een kleine studie-commissie opgedragen het onderwerp voor te bereiden ter behandeling in een congres dat in dezen zomer te Londen zal worden gehouden.

Van de beraadslaging in die studie-commissie, kunnen wij het volgende mededeelen.

De bijeenkomst werd gehouden te Parijs op 18 Februari j.l. Zij werd bijgewoond:

voor België door den heer Armand Baar, industrieel, secretaris van het kalendercongres te Luik in 1914; voor Engeland door den heer Alex Philip, lid van de Kon. Akademie te Edinburg; voor Frankrijk door den heer G. Bigourdan, directeur van het observatorium te Parijs, lid van het Instituut de France en door Prof. H. Deslandres, directeur van het Observatoire d'astronomie physique de Paris en president de l'Academie des Sciences; voor Nederland door den heer G. N. de Stoppelaar, voorzitter van het Kalender-congres te Luik in 1914; voor de Vereenigde Staten door den heer Dr. P. Keppel, administratief commissaris der Vereenigde Kamers van

Koophandel van Noord-Amerika te Parijs en verder door den Secretaris-generaal en den tweeden secretaris der Internationale Kamer van Koophandel te Parijs, de heeren E. Dolleans en R. Arnaud.

Aan den heer de Stoppelaar werd verzocht de vergadering te leiden. Besloten werd om voort te bouwen op hetgeen reeds door de Internationale congressen der Kamers van Koophandel van 1910-1914 voor deze zaak is gedaan¹⁾ en de Internationale Kamer voor te stellen het besluit van het congres te Parijs van 1914 te bekrachtigen en te verzoeken van dit besluit den Volkenbond in kennis te stellen.

Aan de deelnemers van het congres te Londen zal tijdig een overzicht worden toegezonden van hetgeen op de voorafgaande congressen werd behandeld, waartoe als leidraad zal dienen de vragenlijst van Luik met de discussies, waartoe die aanleiding heeft gegeven, ook het gezichtspunt verklarend van autoriteiten op religieus en wetenschappelijk gebied.

Er zal geen voorstel worden gedaan den kalender op deze of gene wijze te wijzigen; men wil uitsluitend den wensch doen herhalen, dat de herziening urgent en mogelijk is.

Aan niet-leden van den Volkenbond, welke dus op het congres te Londen niet zullen aanwezig zijn, zal desniettemin de vragenlijst worden toegezonden en hun advies daarover worden ingewonnen.

Onze indruk is, dat de commissie van voorbereiding, waarin wij met voldoening weer de drijvende kracht van den heer de Stoppelaar mochten constateren, goed werk heeft gedaan.

Er is nu werkelijk kans dat het congres van Luik vruchten gaat afwerpen. Vooral omdat de Commissie niet verder gaat dan een uitspraak betrekkelijk de wenschelijkheid der hervorming; en de keus van den besten wereldkalender wil overlaten aan een officieele conferentie van deskundigen.

Wij hebben er vroeger reeds op gewezen hoe vele voordeelen van een wereldkalender te wachten zijn. Wij willen deze nog eens in de herinnering roepen. Zij bestaan in gelijkvormigheid der kwartalen, gelijkheid der halfjaren, gemakkelijheid van het onthouden van den kalender, vastheid van alle feestdagen, waaruit volgt een groote vereenvoudiging voor alle berekeningen en vergelijkingen van statistischen aard, enz.

Vooral het vastleggen van Paschen en de feestdagen die daarmee verband houden, in de eerste plaats Pinksteren, zou voor industrie en handel van groot voordeel zijn. Deze feesten toch zijn van grooten invloed bij het bepalen van den datum van allerlei maatschappelijke aangelegenheden en vormen voort al van takken van bedrijf het toppunt der bedrijvigheid. Men denke aan de industrie, die met de kleding in betrekking staat — en hoe veelomvattend is deze industrie geworden! — met de levering van voedings- en genotmiddelen, met het drukkersbedrijf, met het vreemdelingenverkeer, enz.

In al deze industrieën brengt het heen en weer schuiven van den Paaschdag, dat zich over 35 dagen kan uitstrekken, groot ongerief, daar de industrie de grootst mogelijke regelmaat wenscht.

Eén der sprekers in het congres te Luik kon dan ook, onder algemeene instemming verklaren, dat „de rationeële kalender een geschenk is aan de geheele wereld dat niets kost; een geschenk in tijd, dus in geld, waarvan elken dag door een ieder zal worden geprofiteerd”.

Laat ons hopen, dat dit geschenk ons niet ontgaan zal. Het internationaal leven kost tegenwoordig zoo veel offers; daar mag wel eens een voordeel tegenover staan.

G. S. DE CLERCO.

Bloemendaal, April 1921.

¹⁾ Het voorstel tot het normaliseeren van den kalender werd in 1910 op de agenda van het Int. Congres gebracht door de Maatschappij van Nijverheid.

STANDPLAATSINDEELING EN GEMEENTE-FINANCIËN.

De Centrale Commissie voor Georganiseerd Overleg in Ambtenaarszaken vergaderde op 7 Maart j.l. voornamelijk ter bespreking van het advies, aan de Regeering uit te brengen inzake de classificatie der gemeenten: de commissie achtte het tot het uitbrengen van een behoorlijk advies noodzakelijk, uit haar midden eene commissie te benoemen, bestaande uit twee regeeringsvertegenwoordigers en zeven afgevaardigden van ieder der in de Centrale commissie vertegenwoordigde organisaties, en aan de Regeering te verzoeken, de commissie voor dit speciale onderwerp aan te vullen met eenige deskundigen op statistisch terrein.

Aan deze sub-commissie, die zoo snel mogelijk zou hebben te werken, ware volkomen vrijheid in de beoordeeling van het onderwerp te laten. De commissie besloot, te zijner tijd aan de Regeering te adviseeren, aan de voorstellen tot wijziging van de classificatie tot 1 Januari 1921 terugwerkende kracht te verleen.

Persbericht, 11 Maart 1921.

Het voorstel der Centrale Commissie tot het instellen van een Speciale commissie, die het onderwerp van de classificatie der gemeenten in behandeling zal hebben te nemen, bleek door de Regeering te worden aanvaard; in deze commissie zullen zitting nemen een tweetal leden der Centrale Commissie, aan te wijzen uit en door de Regeeringsvertegenwoordiging, zeven leden der Centrale Commissie, aan te wijzen ieder een lid uit en door de vertegenwoordigers van de in de Centrale Commissie zitting hebbende organisaties, benevens een viertal deskundigen op economisch gebied, daartoe door de Regeering uit te noodigen; als voorzitter dier Commissie zal optreden de Secretaris-Generaal van het departement van Financiën Jhr. de Jonge.

Persbericht, 15 Mei 1921, betreffende de vergadering der Centrale Commissie van 11 Mei.

De vraag of het stelsel van den standplaatsaftrek als onderdeel der salariering moet worden gehandhaafd, wordt meer en meer een punt van praktische politiek.

Zoo werden in de laatste jaren door onderscheidene gemeentebesturen adressen tot de Regeering gericht, om hun gemeenten in een hogere groep geplaatst te krijgen. Zeer onlangs waren het nog Eindhoven en Baarn, waar de zaak in den Raad ter sprake werd gebracht.

Het stelsel trad 1 Januari 1918 voor het rijks personeel in werking. De Nederlandsche gemeenten werden in 5 groepen ingedeeld, terwijl de aftrek resp. werd bepaald op 0, 4, 8, 12 en 16 pCt.

Het groote, in het oog springende voordeel van dit stelsel was, dat het platteland nauw verbonden werd met de groote steden in dezen zin, dat elke salarisverhoging door de actie in de groote steden verkregen — en daar worden toch de groote acties gevoerd — voortaan automatisch ten deel zou vallen aan het personeel daar buiten.

Een ernstig bezwaar der nieuwe regeling was het ontbreken van elke toelichting ten aanzien der grondslagen, waarop ze was opgetrokken. Alleen lekte uit, dat de Staatscommissie-Stork bij de gemeentebesturen gegevens had opgevraagd omtrent de vermoedelijke kosten van het levensonderhoud in hunne gemeenten en dat sommige leden dezer Staatscommissie zich hier en daar plaatselijk ter zake hadden trachten te oriënteren. Door ten opzichte hiervan meer geheimzinnigheid te betrachten dan noodig was, laadde de Staatscommissie op zich het verwijt, dat de indeeling in 5 klassen op vrij willekeurige wijze was tot stand gekomen.¹⁾ Dit is vermoedelijk de oorzaak, waarom deze regeling reeds precies 1½ jaar later voor een 3 klassige met een maximum-aftrek van 8 pCt., moest plaats maken (art. 8, 2e lid K. B. 9 Oct. 1919, No. 598). (In Duitschland heeft men nog een 5 klassige-, doch streeft men naar een 3 klassige indeeling, — „Deutsche Post“).

Deze 3 klassige regeling is ondanks velerlei daarop uitgebrachte critiek snel ingeburgerd. Zoo is ze sinds eenigen tijd van toepassing op het spoorwegpersoneel en op de onderwijzers, terwijl het niet uitgesloten behoort te worden geacht, dat ook voor het gemeentepersoneel eerlang een zoodanige regeling zal gaan gelden.

¹⁾ De belangstellende lezer moge er het Verslag dezer Staatscommissie nog eens op naslaan (1e deel, blz. 21 en 39 e.v. en 2e deel, blz. 6, 7 en 12 e.v.).

Tot het Overheidspersoneel en het Semi-Overheidspersoneel is ze nochtans niet beperkt gebleven.

Minister Aalberse heeft n.l. de onlangs tot stand gekomen crisis-werkloosheidsregelingen op dit stelsel gebaseerd, waarbij — naar mag worden aangenomen — als motief zal hebben gegolden, dat de chaotische verwarring, welke de onderscheidene collectieve contracten op dit stuk vertoonden, het niet mogelijk maakte, op die contracten een bevredigend systeem op te bouwen.

Hoewel ook wij betreuen, dat hier met al te ruwe hand is ingegrepen in gegroeide verhoudingen en speciaal de arbeiders in de groote steden door dezen Ministerieelen maatregel deerlijk zijn gehandicapt, is het toch zeer wenschelijk, dat het particuliere bedrijf er een aanleiding in moge vinden, om de sterk uiteenloopende loonklassenregelingen van het oogenblik aan een grondige herziening te onderwerpen.

Wij wezen hier — zij het om een ander verband — trouwens reeds eerder op (Soc. Gids, Aug.-Sept. 1920).

Hoezeer wij dit ook zouden toejuichen, hebben we toch onderstaande beschouwingen niet geschreven, om een pleidooi te leveren voor meerdere uniformiteit in de collectieve contracten, doch wel om naar aanleiding van den roep om gelijk loon, ongeacht de standplaats, welke door verschillende ambtenaarsgroepen is aangeheven, te waarschuwen voor het kweken van onverwachte verwachtingen.

De economische omstandigheden, waarvoor wij geplaatst zijn, maken inwilliging van dien eisch o.i. beslist onmogelijk. Waarover dadelijk meer.

Wij zouden te uitvoerig worden, indien wij zouden aantonen, dat de factoren: levensmiddelenprijzen, huren, kleeding en dgl., verlichting en verwarming, onderwijs, gebrekkige verkeersmiddelen, enz., enz., bij gebreke eener deugdelijke budgetstatistiek, voorloopig slechts betrekkelijke waarde hebben ter beoordeeling van de vraag, of het leven in een bepaalde plaats meer of minder duur moet worden geacht. Men vergunne ons echter een korte opmerking. Ook al zou, wat bij gemis van deugdelijke en vooral objectieve gegevens practisch onmogelijk is, door een nauwkeurige toetsing dezer factoren ten aanzien van een bepaald aantal gemeenten kunnen worden aangetoond, dat er hoegenaamd geen verschil in duurte viel te constateeren, dan behoefde het nog allerminst vast te staan, dat de onderzochte plaatsen nu ook in één standplaatsgroep zouden moeten worden opgenomen.

Wij wijzen er in dit verband met grooten nadruk op, dat de budgetstatistiek zich in ons land in het allereerste stadium harer ontwikkeling bevindt. Alleen Amsterdam maakt hierop een gunstige uitzondering.

Het is daarom gelukkig, dat de Regeering blijkbaar overweegt, om naar het voorbeeld der hoofdstad, meerdere statistische bureaux in het leven te roepen. In de provinciale hoofdsteden.

Daarop doelt o.a. een bericht in het Algem. Handelsblad van 9 Mei 1920 over een vergadering der Centrale Commissie voor de Statistiek. Veel voortgang heeft deze hoogst belangrijke aangelegenheid echter niet.

Dit nu daargelaten, zou het o.i. slechts te rechtvaardigen zijn 2 plaatsen in een en dezelfde standplaatsgroep in te deelen, wanneer het verschil tusschen den plaatselijken loonstandaard in plaats A. en dien van plaats B., globaal, slechts heel gering zou zijn.

Of om met de Nieuwe Rott. Ct. te spreken: „bij de vaststelling van het loon van een schaapherder moet rekening worden gehouden met het plaatselijk peil der loonen, waar zoo'n beampte is aangesteld; het loon van een schoonmaakster bij de Universiteit te Leiden, en van een voorvrouw-schoonmaakster bij het Rijksmuseum kan niet worden vastgesteld buiten verband met de loonen voor schoonmaakarbeid te Leiden en te Amsterdam gebruikelijk. En een hoogleeraar kan niet worden gesalarieerd, als moest hij leven in Norg („De klasse-indeeling van de gemeenten door de Commissie-Stork“, 27 Mei 1918).”

De wet der communiceerende vaten, overgebracht op het gebied van het loonpeil.

Men zal dus niet langer de redeneering moeten volgen, welke men speciaal in ambtenaarskringen zoo gaarne volgt, dat de groente in X. even duur is als in Y. en dat daarom X. en Y. in dezelfde groep moeten worden geplaatst.

De economische conjunctuur is ietwat ingewikkelder dan het rekensommetje, waaruit blijkt, dat voor de kleeding in A. meer moet worden betaald dan in B., omdat ze betrokken moet worden uit een groote stad en er dus vracht- of reiskosten bijkomen.¹⁾

Een van de wetten, waaraan wij ons hebben te onderwerpen, is dat de koopkracht der arbeidersklasse over het lot van den winkelstand en van de verdere groepen in een bepaalde gemeente beslist. Is die koopkracht gering, dan zal men er de voorkeur aan geven, kleine reparaties bijv. zelf te verrichten en zal men ook in andere opzichten „de tering naar de nering zetten”. Dit maakt dat ook het inkomen der winkeliers niet groot kan zijn. Hierdoor worden de levensgewoonten in die gemeente bepaald, waarnaar ieder zich richt.

Ook de ambtenaren.

Betalen, om een voorbeeld te noemen, de ongehuwden onder hen niet veel en veel minder kostgeld in een kleine plaats dan in Amsterdam of Rotterdam, terwijl ze het in de provinciestad in den regel beter hebben dan in de metropolis?

Nu beschikken wij in ons land helaas niet over een regelmatig-bijgehouden en tevens deugdelijk ingerichte loonstatistiek en moet dus langs indirecten weg worden geprobeerd, de gegevens te verzamelen aan de hand waarvan de koopkracht der bevolking in verschillende gemeenten kan worden bepaald.

Zeer goede diensten kan ons in dezen de onlangs verschenen „Statistiek der Gemeentelijke en Provinciale Financiën over 1917” bewijzen, waaraan wij het een en ander ontleenen.

Op pag. IX dezer Statistiek wordt een beschouwing gewijd aan de „plaatselijke belastingen naar het geschat of afgeleid inkomen (hoofdelijke omslag)” en worden tal van belangwekkende cijfers gepubliceerd, welke een zeer duidelijk beeld geven van het verschil in koopkracht der bevolking in onderscheidene „groepen” van gemeenten.

Tabel I.

Provinciën en groepen van Gemeenten.	Per hoofd der bevolking werd aan hoofdelijken omslag of andere plaatselijke directe belastingen ontvangen	
	1917	1916
Noordbrabant	f 3,70	f 2,50
Gelderland	„ 6,73	„ 5,25
Zuidholland	„ 10,77 (6,95) ²⁾	„ 7,83
Noordholland	„ 16,06 (10,13) ²⁾	„ 11,84
Zeeland	„ 6,27	„ 4,30
Utrecht	„ 10,31 (6,92) ²⁾	„ 7,24
Friesland	„ 8,71	„ 6,00
Overijssel	„ 7,39	„ 5,29
Groningen	„ 10,79 (8,67) ²⁾	„ 7,66
Drenthe	„ 6,28	„ 4,44
Limburg	„ 2,80	„ 1,87
Het Rijk 1917	f 9,42 ³⁾	
„ „ 1916	„ 6,84	
„ „ 1915	„ 5,53	
„ „ 1914	„ 5,15	
„ „ 1913	„ 4,97	
„ „ 1912	„ 4,74	
„ „ 1911	„ 4,41	

¹⁾ Worden bijv. de onderwijskosten, waarmede men gaarne scherm, door een verzekering gedekt, dan heeft dit wel een gunstigen invloed op het budget van een ambtenaar, doch de standplaats blijft er even duur om. En zoo zouden wij door kunnen gaan (bouw H. B. S., gasprijsverlaging, gedeeltelijke invordering van belastingen, zooals bijv. in Leeuwarden, aanleg tram, enz.).

²⁾ Zonder Rotterdam en 's-Gravenhage, Amsterdam, Utrecht en Groningen.

³⁾ De snelle stijging van f 6,84 op 9,42 moet aan de crisis geweten worden (kosten der distributie). Op het platteland zijn deze distributiekosten het laagst.

Het Rijk 1910	„ 4,23	
„ „ 1905	„ 3,36	
„ „ 1900	„ 2,77	
Gemeenten met minder dan	1917	1916
5000 inwoners	f 4,30	f 2,87
5—10000 „	„ 5,79	„ 3,98
10—20000 „	„ 7,47	„ 5,60
20—50000 „	„ 11,07	„ 7,87
50—100000 „	„ 13,74	„ 10,70
Utrecht	„ 15,12	„ 11,05
's-Gravenhage	„ 18,74	„ 13,94
Rotterdam	„ 11,33 ¹⁾	„ 8,47 ¹⁾
Amsterdam	„ 21,89	„ 16,21

Wat blijkt al dadelijk uit deze cijfers? *Dat de gemiddelde hoofdelijke omslag snel stijgt, naarmate het ziental eener bepaalde gemeente toeneemt.*

De samensteller van het overzicht, waaruit wij bovenstaande cijfers hebben overgenomen, deelt nog mede, dat de cijfers van sommige provinciën ongunstig beïnvloed worden door die der daarin-gelegen groote gemeenten, doch dat er ook dan nog groote verschillen blijven, „waarvan de oorzaak niet na te sporen is, omdat zij zoowel uit verschil in draagkracht als uit verschil in belastingdruk voortspruiten.”

Het verschil in belastingdruk houdt natuurlijk ten nauwste verband met de behoeften der diverse gemeenten. Wat bijv. de geldleeningen betreft, deelt het overzicht mede, dat die bedragen per hoofd der bevolking in de 5 gemeentegroepen resp. f 3,25, 6,10, 8,26, 15,87 en 18,53 (blz. XVI). Iets verder (blz. XXI) lezen wij, dat de uitgaven der onderscheidene gemeenten speciaal sterk uiteenloopen wat de posten: a. politie, brandweer en openbare verlichting, b. lager onderwijs en c. armenzorg betreft.

Deze bedragen resp.:

	a.	b.	c.
Gem. m. m. d. 5000 inw.	f 0,70	f 3,72	f 1,00
5—10.000 inwoners	„ 0,86	„ 3,89	„ 1,43
10—20.000 „	„ 1,19	„ 4,97	„ 1,94
20—50.000 „	„ 2,06	„ 5,74	„ 2,65
50—100.000 „	„ 2,79	„ 6,20	„ 3,09
Utrecht	„ 3,50	„ 9,50	„ 4,35
's-Gravenhage	„ 6,44	„ 7,40	„ 4,55
Rotterdam	„ 3,88	„ 8,04	„ 4,69
Amsterdam	„ 5,16	„ 9,23	„ 8,72

Commentaar achten wij overbodig.

* * *

Wat nu de „draagkracht” der bevolking betreft, kan algemeen bekend worden geacht, dat in tal van particuliere bedrijven de arbeider in de groote steden 25 à 30 pCt. hooger loon geniet dan zijn vakgenoot ten plattelande, wat zich natuurlijk in de belastingcijfers weerspiegelt. Het onbelastbaar deel van het inkomen is in de kleinere plaatsen een stuk kleiner dan in de groote stad en ook de progressie is er gemeenlijk minder groot.

Bouwvakarbeiders, schilders, typografen, overal treft men een grooter of kleiner verschil in de loonen aan.

Enkele onlangs door het Centraal Bureau voor de Statistiek gepubliceerde looncijfers (week-loonen) doen dit verschil heel sterk uitkomen:

	Maart/April '20	Sept./Oct. '20
Timmerman		
Arnhem	f 31,46½	f 38,43
Leiden	„ 35,80½	„ 45,22½
Delft	„ 38,26	„ 51,85½
Amersfoort	„ 38,31	„ 44,67½
Brielle	„ 26,88½	„ 31,91½
Metselaar		
Arnhem	„ 32,08½	„ 40,59½
Leiden	„ 35,78	„ 44,24
Delft	„ 60,07½	„ 68,56
Amersfoort	„ 36,94	„ 43,29
Opperman		
Arnhem	„ 29,14½	„ 37,89½
Leiden	„ 35,19½	„ 42,65½
Delft	„ 36,85	„ 44,77

¹⁾ Door de crisis gedrukt (geringe opbrengst havengelden).

Het is ons verder bekend, dat het verschil tusschen de laagste en hoogste gemeenteklasse is:

bij typografen *f* 8,16 per week of 20 pCt.;
 bij machinezetters *f* 10,12 per week of 22 pCt.;
 bij boekbinders *f* 8,01 per week of 21 pCt.;
 bij meubelmakers *f* 5,28 per week of 14 pCt.;
 bij metaalbewerkers *f* 5,76 per week of 20 pCt.;
 bij schilders *f* 14,05 per week of 36 pCt. (cijfers Secretaris A. C. O. P.).

Uit een nieuwe publicatie van het Centr. Bureau voor de Stat. (28 April) blijkt, dat aan werklieden van 25 jaar en ouder in boekdrukkerijen over het eerste halfjaar 1919 loonen werden betaald: te Utrecht *f* 28,41 en te Dalfsen *f* 22,51 (verschil *f* 5,90 of 20,77 pCt.).

Die omstandigheid, welke ook voor andere groepen der bevolking geldt, bepaalt de levensgewoonten in de kleine plaatsen, waar de burgemeester, de predikant en andere notabelen minder verdienen dan een middelbare ambtenaar in de hoofdstad.

Heel sterk komt dit tot uitdrukking in het geschrift des heeren Kempers, burgemeester van Harderwijk: „Minimumloon van den ongeschoolden arbeider in Gemeentedienst”, waarin wij op blz. 8 lezen: „Een gemeenteraad, die enz., en die dus de loonen bepaalt, in verband met wat noodig is om voldoende geschikte werkkrachten, in voldoende aantal, uit de naaste omgeving van zijnen zetel te betrekken, enz.”

Duidelijker kan het haast al niet: op de Veluwe is de loonstandaard zeer laag en het aanbod van arbeidskrachten ruimschoots toereikend voor de beperkte vraag.

Waarom zou Harderwijk — aldus deze burgervader — dan meer dan het in den omtrek gebruikelijke loon aan haar gemeentearbeiders betalen?

Zoo lezen wij dan ook op blz. 9, na de mededeeling, dat in Harderwijk per 1 Januari 1920 het weekloon der ongeschoolde arbeiders is gebracht op *f* 17,—: „Zouden die weekloonen van *f* 17,— niet véél meer voorkomen, dan ge denkt, en, evenzeer als in Harderwijk op den geheelen plaatselijken toestand en op de algemeene verdiensten van standgenooten, niet-gemeente-arbeiders, berusten?”

Een vraag die de heer Kempers op blz. 13 nader beantwoordt door de vet-gedrukte mededeeling: „De geheele op de kohieren voorkomende Burgerij genoot in 1919, gemiddeld, niet meer dan *f* 1380,— 's jaars, of *f* 26,50 per week!”

Zeiden wij te veel, toen wij iets eerder opmerkten, dat de koopkracht der arbeidersklasse over het lot van den winkelstand en van de verdere groepen in een bepaalde gemeente beslist?

De heer Kempers publiceert in zijn geschrift verder nog enkele sterk-sprekende loontabellen, welke wij aan het slot van ons artikel onder de oogen zullen zien.

Keeren wij thans tot onze verzamelcijfers (tabel I) terug, welke berekend zijn aan de hand van afzonderlijke gegevens voor de grootere gemeenten en de provinciën (blz. 6 t/m 21 der door ons genoemde statistiek).

Daaruit hebben wij een samenvattend overzicht opgemaakt, dat hieronder moge volgen, wjl het nog duidelijker dan de verzamelcijfers uit laat komen, hoe snel het belastingcijfer stijgt bij toename van het zielental.

Tabel II (groepen als voren).

	m. d. 5000	5-10	10-20	20-50	50-100
Noord-Brabant ..	2,19	3,36	3,02	8,55	8,95
Gelderland	3,64	4,49	7,62	7,89	14,35
Zuid-Holland	4,73	5,60	6,71	10,32	13,50
Noord-Holland ..	6,08	9,92	11,72	15,63	12,61
Zeeland	4,81	7,86	13,72	9,51	—
Utrecht	4,70	8,21	14,33	10,59	—
Friesland	9,16	8,80	7,24	15,02	—
Overijssel	4,34	4,04	7,24	12,73	—
Groningen	8,75	7,76	9,87	17,41	—
Drenthe	5,38	5,75	8,58	5,40	—
Limburg	1,70	2,22	4,42	5,61	—
Het Rijk	4,30	5,79	7,47	11,07	13,74

Voor Noord-Brabant zien wij een geregelde opklimming, slechts onderbroken door groep 10—20000, waarvoor Helmond met 0,13 en Oosterhout met 2,14 de verklaring geven; Gelderland, Zuid-Holland, Limburg en het Rijk, een ononderbroken stijging; in Noord-Holland verstoort Hilversum met een gemiddelde van 24,40 de harmonie; in Zeeland wordt de groep 10—20000 inw. gevormd door Middelburg met 13,72, de groep 20—50000 inw. door Vlissingen met een lager cijfer (9,51); in Utrecht prijkt Zeist met een vrij hoog cijfer (14,33). Hoewel statistische gegevens voor de kleinere plaatsen ontbreken, kan de verklaring voor het feit, dat in Friesland — wij laten het hier nu maar bij — de volgorde omgekeerd is, wellicht hierin worden gevonden dat deze provincie 11 steden en 31 uitgestrekte plattelandsgemeenten telt.

Nu hebben de meeste Friesche steden een oopengepakte bevolking van minder dan 10000 zielen.

In de groep 10—20000 inw. komen voor:

Harlingen.....	10520	8,27	Menaldumadeel ..	10547	9,33
Sneek	13715	13,96	Ooststellingwerf..	12326	5,30
Leeuwarderadeel	12052	12,46	Wijmbritseradeel.	12300	4,82
			Dantumadeel	13118	5,29
			Wonseradeel	13269	6,97
			Achtkarspelen ..	13945	5,35
			Smallerland ..	14131	6,75
			Tietjerksteradeel.	15490	6,57
			Schoterland	16397	7,89
			Opsterland	17954	5,48
			Weststellingwerf.	18360	5,04

In het Bezoldigingsbesluit Burgerlijke Rijksambtenaren 1920 zijn Harlingen, Heerenveen, Sneek, Leeuwarden (15,02) en de Schrans (gem. Leeuwarderadeel) opgenomen in de 2e klasse, de overige Friesche gemeenten of gedeelten van gemeenten in de 3e klasse. In het algemeen genomen kan, afgaande op bovenstaande cijfers, deze indeeling vrij gelukkig genoemd worden, al valt er natuurlijk over te praten, of Sneek en Leeuwarden eenerzijds en Menaldumadeel anderzijds goed zijn geëclassificeerd.

Nu we toch eenmaal met het Bezoldigingsbesluit bezig zijn, willen we eens controleeren, hoe het met de gemeenten in de 1e klasse gesteld is.

Amsterdam.....	21,89	Schiedam.....	10,12
Arnhem	15,24	Schoten	1)
Delft	7,82	Sloterdijk (gem. Sloten)	2)
's-Gravenhage.....	18,74	Utrecht	15,12
Groningen	17,41	Velsen	12,65
Haarlem	12,61	(behalve Jan Gijzen-Heerlen	4,33
Heerlen	4,33	vaart, Santpoort en Leiden	13,51
Rotterdam	11,33	Driehuis-Westerveld)	1)
		Watergraafsmeer	2)
		Zaandam	16,32
		Hoek v. Holland).	

Laten wij Delft en Heerlen even buiten beschouwing (Rotterdam is door de crisis erg gedrukt), dan mogen wij, voor het eene jaar, waarover de statistiek loopt, het gemiddelde voor de 1e groep stellen op ongeveer 14. Daar gaan, alweer wat de cijfers over 1917 betreft, boven uit of benaderen heel dicht:

Winschoten 16,11, Sneek 13,96, Leeuwarden 15,02, Zeist 14,33, Bussum 16,21, Almelo 13,90, Hilversum 24,40, Enschede 18,73, voor alle welke standplaatsen een aftrek van 4 pCt. van het salaris der aldaar gevestigde ambtenaren geldt, terwijl ook de crisiswerkklozen er een lagere uitkeering ontvangen dan in de gemeenten der 1e klasse.

In het midden latende, hoe het nooduitkeeringswetje zal werken, vreezen wij toch niet op tegenspraak te zullen stuiten, indien wij concludeeren, dat een herziening der standplaatsindeeling urgent is te achten en dat de Centrale Commissie voor Georganiseerd Overleg in Ambtenaarszaken er derhalve goed aan heeft gedaan, deze herziening stevig ter hand te nemen.

* * *

Wij moeten ons bekorten. Hoewel wij er ons ter

1) Niet-afzonderlijk op te geven.

2) Inmiddels door Amsterdam geannexeerd.

dege van bewust zijn, dat het onderwerp nog in het geheel niet uitgeput is en het terrein lang niet afgezocht, vlieën wij ons toch, een nuttige aanwijzing te hebben verschaft aan degenen, die geroepen zullen worden, om omtrent een eventuele herclassificatie der gemeenten advies uit te brengen.

Bij zoodanige herclassificatie zullen uiteraard cijfers over meerdere jaren moeten worden geproduceerd, wat het trekken van conclusies zal vergemakkelijken. Sterke wijziging in de cijfergroepen zal dan in zeer vele gevallen zonder al te groote moeite kunnen worden verklaard, bijv. uit het vertrek van kapitaal-krachtige ingezetenen, de vestiging van nieuwe industrieën, van onderwijsinrichtingen en dgl., uit annexatie, enz.

Feitelijk zullen de voornaamste gebeurtenissen op gemeentelijk gebied alle nauwkeurig moeten worden geregistreerd. Een economische seismograaf als het ware. De realiteit laat zich nu eenmaal niet wegredeneeren.

Reëel zijn de gegevens, welke de heer Kempers in zijn reeds eerder genoemde brochure heeft bijeengebracht, in alle opzichten.

Wij hebben ook deze cijfers in een samenvattend overzicht bijeengebracht.

Weekloon van gemeentearbeiders van:

Gemeenten van	f 10.- of minder	f 11-f 15	f 16-f 20	f 21-f 30
1000 zielen of minder	35	18	4	—
1001 t/m 2000	90	40	14	—
2001 t/m 3000	49	48	18	3
3001 t/m 5000	52	67	37	6
5001 t/m 7000	23	21	28 (28)	5
7001 t/m 10000	16	21	22	5
10001 t/m 15000	4	7	24	7
15001 t/m 20000	1	3 (2)	10	2
	270	225	155	28

() geplaatste cijfers zijn van den heer K.

Tegenover zulke cijfers valt het moeilijk te blijven aandringen op gelijke salariering voor den Nederlandschen rijksambtenaar van gelijken rang, waar hij ook werkzaam moge zijn. Voor opheffing dus van den in vergelijking met het vrije bedrijf uiterst matigen standplaatsaftrek (max. 8 pCt.). Veeleer moet er het streven op gericht worden, dezen aftrek van 8 pCt. voor alle loontrekkenden in Nederland te doen gelden. Daarna kan men verder zien.

* * *

Onze conclusies zijn, behoudens de gemaakte reserve, dat met dit opstel slechts een schuchtere poging wordt gewaagd, om de aandacht op deze belangrijke zaak te vestigen:

1. Wij zouden het ten zeerste toejuichen, zoo de Regeering in overleg met de Vereeniging van Nederlandsche Gemeenten, met de Werkgevers-vereeningen en met de Vakcentralen, een nieuwe standplaatsindeeling zou willen doen voorbereiden (door een College van bekwame statistici), welke, wettelijk-gesactionneerd, voor alle loontrekkenden zou moeten gelden.

Met subjectieve opvattingen valt in dezen niets te bereiken.

2. In de tweede plaats behoort voortgang te worden gemaakt met de voorgenomen instelling van statistische bureaux in de provinciale hoofdsteden, welke aan de hand eener deugdelijke loonstatistiek, die helaas nog altijd ontbreekt, den levensstandaard in hunne districten zoo nauwkeurig mogelijk trachten te bepalen.

3. Voor de loonarbeiders rest voortzetting van hun economischen strijd, niet in de laatste plaats door middel van plaatselijke acties (coöperatie, woningbouw, onderwijsverbetering, belastingcontrôle, enz. enz.).

De ambtenaren zullen hebben in te zien dat zij een deel der gemeenschap uitmaken. Hun loonstrijd zal er slechts door kunnen winnen.

4. Ten slotte zal het noodig zijn, veel meer dan voorheen, aandacht te wijden aan den *lagen loonstandaard ten plattelande*.
F. S. NOORDHOFF.

ZILVER IN HET EERSTE KWARTAAL 1921.

Aan het overzicht der Firma H. Drijfhout en Zoon is het volgende ontleend:

In vergelijking met den in Februari van het vorige jaar bereikten toprijzen was de stand der zilvernootering, waarop het nieuwe kwartaal opende, ongetwijfeld zeer laag, doch het mag verwondering wekken, dat in weerwil van de verschillende ongunstige factoren, die een voortzetting der depressie konden doen verwachten, deze overweging in staat bleek te zijn steun aan de markt te verleenen. Niettegenstaande de maand Januari aanvankelijk een stijging te zien gaf en nagenoeg het geheele verdere verloop der maand vrij vast op het niveau der slotnootering van 1920 kon blijven, is ten slotte onze minder optimistische stemming ten opzichte van de naaste toekomst der zilvermarkt maar al te zeer gegrond gebleken. Dat Londen in dit kwartaal zelfs weder een notering van 30% d. kon geven, levert hiervan wel op de meest ondubbelzinnige wijze, het bewijs.

Ofschoon New-York dikwijls een van Londen afwijkende notering gaf, was het toch over het algemeen duidelijk merkbaar, dat de Londensche markt weder de leiding had. Dit bleek vooral in de maand Januari, toen ten gevolge van de stijging van den sterlingkoers New-York bij gelijk gebleven zilvernootering te Londen, den prijs van het witte metaal naar evenredigheid verhoogde. Het is dan ook duidelijk, dat de stijgende tendenz, die de zilvernootering te New-York gedurende de eerste 4 weken van het jaar te zien gaf, grootendeels buiten de markt omging en toegeschreven moet worden aan den loop van den wisselkoers.

De zwakke grondtoon der zilvermarkt bood aan de baisse-speculatie een gunstige gelegenheid, die niet onbenut werd gelaten, om met blanco verkoopen de stemming nog verder te deprimeeren. Pogingen in deze richting leden schipbreuk, toen in de eerste dagen van het kwartaal de markt steun vond in aankopen voor rekening van China en Indië, waardoor zelfs een verbetering tot stand kon komen van 40% d. op 31 Dec. tot 42½ d. op 5 en 6 Januari, New-York steeg op deze datums tot resp. 67% c. en 68% c. bij een sterlingkoers van 3,57½ en 3,64. De voortgezette daling van den Shanghai taël was opnieuw aanleiding tot het ondernemen van speculatieve operaties en deed weldra vroegere aankopen van China weder als aanbod op de markt komen met het gevolg, dat het behaalde herstel niet gehandhaafd kon blijven. Indië kwam zoowel met koop- als verkoop-orders aan de markt, hetgeen niet bevorderlijk was om het vertrouwen in de marktpositie te doen toenemen. De markt had dan ook een onrustig karakter, hetwelk weerspiegeling vond in de dagelijks zich in op- en neergaande richting bewegende notering. Weliswaar wist de loco-notering zich tot 27 Januari rondom 40 d. te handhaven, doch de 2-maandsprijs bleef meermalen niet onbelangrijk ten achter. De op dit tijdstip tot 3 sh. 8 d. teruggelooopen Chinese wisselkoers deed te Londen een groot aanbod van zilver voor rekening van China ontstaan, waardoor, niettegenstaande Indië met kooporders nog steun verleende, de zwakke stemming de overhand verkreeg en een nieuwe inzinking van den zilverprijs niet te weerhouden was. In snelle opvolging en met kracht brokkelde de notering af, zoodat aan het einde der maand nog slechts 35½ d. loco en 34% d. termijn kon gelden. Nadat op 1 Februari nog een verdere daling tot 34½ d. plaats vond, trad op aankopen voor rekening der Indische Bazaars, alsmede op dekkingsaankopen der speculatie een herstel in tot 37½ d. op 3 Februari.

Reeds den volgenden dag bleek echter, dat deze notering niet te handhaven was, daar op den inmiddels tot 3 sh. 5 d. teruggelooopen Shanghai taël nieuwe speculatieve operaties werden ondernomen, zoodat de loco-notering terugviel tot 36½ d., terwijl op termijn slechts 34½ d. te bedingen was. Het Chineseche Nieuwjaar bracht de markt weder eenigermate tot rust en op regelmatige vraag van Indische zijde kon dit koersniveau tot 12 Februari gehandhaafd blijven. Het is opmerkelijk hoe Indië op den lagen zilverprijs een bijzondere belangstelling voor het witte metaal aan den dag legt en aanhoudend met nieuwe kooporders aan de markt verschijnt, niettegenstaande de roepie nauwkeurig tot op de helft gedaald is van den stand in Februari 1920. Gelijk wij echter elders in dit overzicht opmerken, geschieden de aankopen van zilver ten koste van het goudbezit. Dat echter de positie van de zilvermarkt onder zulke omstandigheden verre van gezond is, behoeft

nauwelijks gezegd. Indië was het eenige afzetgebied van beteekenis en zoowel van Engeland en Amerika, als van China werd zilver daarheen verscheept. Het opnemingsvermogen van Indië bleek echter geringer te zijn dan het aanbod, hetwelk vooral van Amerika zeer belangrijk was en in een onafgebroken dalende lijn viel de zilvernootering terug tot 31% d. op 25 Febr. Geruchten, als' zoude weder een invoerrecht op zilver in Indië worden geheven, die echter later zeer voorbarig om niet te zeggen onjuist bleken te zijn, deden eenige verlevendiging van vraag voor de Bazaars ontstaan, waardoor de notering tot 33 d. op 28 Febr. kon verbeteren. De speculatie in verband met den nog steeds dalenden en reeds tot 3 sh. per taël teruggelopen Chineeschen wisselkoers, deprimeerde de markt echter dermate, dat de maand Maart met een nieuwe daling opende en geleidelijk een verdere inzinking in de notering intrad tot 30% d. loco op 5 Maart, waarmede de laagste stand sinds 2 Aug. 1916 weder was bereikt. De termijnnotering viel terug tot 30% d. op 5 Maart. Rekening houdend met de omstandigheid, dat de huidige notering in een gedepriceerde valuta wordt uitgedrukt, blijkt, dat de zilverprijs reeds belangrijk beneden het gemiddelde vóór oorlogsniveau is gedaald. De goudprijs van het zilver bedraagt thans op basis van de goudnotering van 5 Maart, zijnde 105 sh. 3 d. per oz. fijn tegen 77 sh. 10½ d. per oz. standard nominaal

$$\frac{30\frac{3}{4} \text{ d.} \times 934\frac{1}{2} \times 12}{1263 \times 11} \text{ is } 24\frac{3}{4} \text{ d.}$$

Deze buitengewoon lage stand was wel in staat de kooplust weder op te wekken en vooral de baisse-speculatie tot voorzichtigheid te dwingen. Het was bijna echter nog uitsluitend Engelsch-Indië van waar de kooporders kwamen, niettegenstaande het continent thans voordeliger te Londen kon kopen dan op eigen markt. Dit teekent derhalve wel de uiterst lustloze stemming, die over de geheele zilvermarkt was waar te nemen. Het aanbod muntzilver, dat onder den invloed van den lagen prijs aan de hoofdmakten reeds sterk verminderd was, hield thans bij gebrek aan winstmarge geheel op. De vraag van Indische zijde was dan ook in staat een verbetering tot 31% d. op 6 Maart tot stand te brengen, waarop eerst op 12 en 14 Maart een verder herstel kon volgen tot resp. 32% d. en 33% d. op aanhoudende aankopen voor Indië en het-uitblijven van aanbod voor Amerikaansche rekening. Aangemoedigd door een licht herstel in den Chineeschen wisselkoers werd een hausse-speculatie ondernomen, die de notering tot 34% d. op 22 Maart deed verheffen doch op Chineesche verkooporders trad reeds den volgenden dag weder een daling in tot 33% d., welke notering met slechts geringe fluctuaties tot het einde der maand gehandhaafd bleef en ook de slotkoers van het kwartaal was.

De hoogste notering te New-York in dit kwartaal werd bereikt op 6 Jan. met 68% c., de laagste op 5 Maart met 52% c., terwijl aan het einde dezer berichtperiode 57% c. genoteerd werd bij een dollarkoers te Londen van 3,91½.

Het is duidelijk, dat het niveau, waarop de zilverprijs zich thans beweegt, voor de zilverproducten in het algemeen geenerlei winstmarge laat en het behoeft dan ook geen verwondering te wekken, dat reeds in Mexico en Canada tot het sluiten van mijnen werd overgegaan. De Amerikaansche zilverproducten bevinden zich nog steeds in de bevoorrechte positie, onder de bepalingen van de Pittman Act het witte metaal tegen de, in vergelijking met den huidige wereldmarktprijs, buitengewoon gunstige notering van 99% 2. te kunnen plaatsen. Het aantal mijnen, waar zilver het hoofdproduct uitmaakt, is in de Vereenigde Staten, echter betrekkelijk gering en overwegend is de zilvertwinning daar afhankelijk van de koper- en loodproductie. De krachtige prijsdaling in deze metalen heeft de mijnbouwondernemingen in groote moeilijkheden gebracht, waarbij de gunstige zilverprijs slechts in geringe mate steun kon verleenen. Sinds het in werking treden van de Pittman Act werd tot medio Februari 36.000.000 oz. zilver door den staat overgenomen. De werking van de Pittman Act is ook merkbaar in den zilverexport der Vereenigde Staten. Tegen een uitvoer van \$ 239.021.051 in 1919 geeft 1920 een cijfer aan van \$ 113.616.224.

De aanvulling van de beschikbare wereldvoorraden uit de productie is inderdaad beduidend afgenomen, doch tegen de ongunstige factoren, die de zilvermarkt beheerschen, waarvan de economische depressie in Indië en China het zwaarste punt vormt, legt dit geen gewicht in de schaal. Zoolang het verre Oosten, door den ongunstigen stand van de handelsbalans, zal moeten afzien van invoer van zilver, wellicht zelfs tot uitvoer zal overgaan, zal de zilvermarkt zich niet kunnen herstellen en onderhevig blijven aan de manipulaties van speculatiegroepen. Het lijkt geen twijfel of de huidige lage stand van den zilverprijs zal het ver-

trouwen in de markt doen toenemen en de kooplust aanwakkeren, zoodat bij eenige verlevendiging van den handel een lichte verbetering verwacht mag worden. Voor een bestendig herstel van eenige beteekenis zijn echter geenerlei gronden aanwezig.

De zilvermarkt ten onzent volgde, zij het dan ook met afwijkingen, voortspruitend uit sterk wisselend aanbod van muntzilver, het koersverloop van de hoofdmakten. Als regel was de prijs hier nog ongeveer 8 à 10 pCt. beneden de noteringen van Londen of New-York. Januari en Februari toonen vrijwel een onafgebroken dalende lijn aan, waarbij de prijs voor ongefneerd zilver terugliep van f 60,25 op 3 Januari tot f 53,— op 28 Februari, terwijl de maand Maart de daling nog verder voortzette tot f 51,— op 19 Maart, waarna echter weder een herstel tot f 52,50 aan het eind van het kwartaal kon volgen. De notering voor gefneerd zilver liep zonder eenig tusschentijdsch herstel geleidelijk terug van f 64,— per Kg. tot f 54,— per Kg. fijn.

LONDENSCH E CORRESPONDENTIE.

Het adres der bankiers in zake en het debat over de anti-dumping voorstellen; handelsbeweging over de maand April; maandstaat der clearing-banks; de toestand in de arbeiderswereld.

Onze Londensche correspondent schrijft ons dd. 14 Mei 1921:

The rejoicings over the acceptance by Germany of the terms of the London Ultimatum are, when all is said and done, rather premature. Our Press simply cannot distinguish between the possible and the probable. It is possible that in the next 40 years, we may collect £ 6750 millions from Germany, but it is not probable. Whilst everyone should rejoice over the fact that by acquiescence, the advance to the Ruhr has been stopped, it is sheer folly for the Press to warn Germany that any breach will lead at once to the step in question. It should be the duty of the saner elements to press now for moderation, and not to carry on any further the stupid pretence that a settlement, wrung at the point of the sword, is to be considered as so perfect that no future revision can even be contemplated. To refuse this task of instruction is to risk an indefinite continuation of the warfare, the very last thing that is going to produce the milliards that are wanted. We must face the fact that the impossibility of carrying out the terms is not necessarily the product of unwillingness, but so long as even the Opposition papers think that their best tactics is to breathe fire and flame, I cannot see that much has been gained.

Fortunately, in spite of the moral weakness of the Parliamentary Opposition, to which many of the difficulties of the situation are to be attributed, there are not wanting signs that public opinion is becoming utterly sick of this continual turmoil in Europe. The revelations of the situation in Upper Silesia which the *Times* and the *Morning Post*, the two ultra anti-German papers have published this week, have had considerable effect, and the Premier's speech in the House last night showed clearly that with his unrivalled genius for appreciating the changing currents of public opinion, he is not prepared to sanction this latest coup without a struggle. But probably the most important manifestation of public opinion this week has been the appeal of the Bankers, which, by a piece of outrageously unfair journalism, has been relegated to the back pages of the *Times*, but which nevertheless, sets out very clearly the growing feeling in the City that a change in the policy of the country of the kind contemplated by the new anti-dumping resolutions, is fatal to the restoration of Europe. The signatories include representatives of nearly all the big banks, including the Big Five, the Bank of Liverpool and Martins, Lazard Bros, and Hambro's Bank of Northern Commerce. The signatories disclaim any political bias, but desire

to enter „a respectful protest against every restrictive regulation of trade which tends to diminish the resources of the State”. There is nothing in the manifesto which is not well-known to every economist and Free-Trader, but it is well to have it set out formally that it is the opinion of the bankers that „we cannot limit imports into this country without limiting our export trade, and striking a grave blow at the world wide commerce on which this island kingdom principally depends”.

Of course, argument, however good, will not prevent the resolutions from being carried. More nonsense has been talked in the House of Commons on this question in the last few days than one would have thought possible in an assembly containing a goodly proportion of business men. The Government has carried its resolutions mainly by a vigorous beating of the war-drums; we must do this, that or the other, because in the next war, we shall be handicapped. What will happen at the end of the five years, when the key industries must face the world naked and unprotected, is not stated, but obviously the Government must believe that progress will be so rapid that in five years all danger of foreign competition being successful will be removed, or, what is more probable, the statement that protection will be removed at that time, is a pure piece of insincerity intended to sweeten the pill now. If the key industries are in such danger, five years protection will hardly put them on their feet. The feature of the recent debates was a powerful speech by Lord Robert Cecil, who protested against the whole of these proposals, on the moral and worthy ground that they will help to perpetuate the war-feelings, when we ought to do everything to wipe them out, and become sane once more. The other leaders of the Opposition were somewhat less fortunate. Mr. Clynes, in his anxiety not to be considered a doctrinaire, resting everything on „expediency”, as if Free-Trade Principles were a kind of dangerous theology, which did not pay any attention to utility, whilst Mr. Asquith, though his speech contained a vigorous and excellent attack on the proposals, was weakened by the fact that it is difficult for him, as well as for others of the Liberal Party, to shake off responsibility for the resolutions of the Paris Conference, the source of all these schemes for „cutting off one's nose to spite one's face”.

As for the Reparations Act, it looked at one time as if the Government were going to refuse to alter the position by one iota. However, it is now announced that the proportion to be retained is to be 26 per cent in the future, and that this amount would be credited to the Germans, that is, it is in lieu of payments under the general scheme. Still, even supposing that the German Government pays this amount, we have still to face the prospect of a tariff of 66 per cent on any goods which are „dumped” and which come from a country with a depreciated exchange.

The debate in the House showed that there was no very great appreciation of the causes which produce a depreciated exchange, and it appears that under the resolutions as they now stand, the Orders of the Board of Trade will not even have to be submitted to the House of Commons, though this was more than even this Parliament would stomach, and the Bill which is to contain these resolutions, will, it is understood, contain provision to the effect that any order will have to be laid on the tables of the House for 21 days before becoming effective. As I ventured to prophesy, the Liberal wing of the Coalition completely succumbed to the proposals.

Considering the fall in the prices, and the effect of the coal strike, the Trade Figures for the month of April are by no means unsatisfactory, though they are hardly brilliant.

April '21 compared with March '21.

Imports	£ 90,0	£ 4,7	decline	5,0 percent
Exports	„ 59,9	„ 6,9	„	10,0 „
Re-Exports	„ 8,5	„ 0,3	„	4,0 „

Compared with last year, the decline is of course very much more startling: the percentage reductions being 46, 44 and 58 respectively for the three categories. For the first four months of this year, as compared with the first four months of last year, the reductions are 43, 28, 63 per cent respectively for imports, exports and re-exports.

The monthly figures of the clearing banks are now also available. The following is a summary:

	March '21	April '21
	(Millions of £ stg.)	
Deposits	1756,4	1751,5
Cash	195,3	204,9
Money-at-Call	90,1	99,7
Discounts	285,2	278,2
Investments	325,2	322,8
Advances	879,9	869,9

It will be seen that there is a gratifying increase in the liquid assets of these banks, though it is not altogether reassuring that the deposits should have fallen by £ 5 millions. But, as I have already stated, one of the results of a decreased bank-rate must be a reduction in the volume of deposits, since the chances of security appreciation will be increased.

The Conversion Loan is stated to be doing better than was at one time thought would prove to be the case. But there seem to be a good many people who will not convert, and the more the details of the scheme become known, the more is it believed that the Government has offered too much.

The Labour Situation unfortunately shows no sign of improvement. The effects of a certain section of Parliament seems to be to raise as much passion as possible by insisting that the strike is the result of „alien gold”, and is pressing the Government for legislation against agitators. As a matter of fact, a rigorous campaign of arrest is already going on, under the provisions of the Emergency Acts, and it is difficult to see what more can be done. The few convinced communists in the country have very little to do with the prolongation of the dispute, which is steadily drifting into a pure wage war. If the men could now be sure that there would be a limit to the extent that their wages would fall, I do not think that we would hear very much more of the National Pool. Unfortunately, the importation of foreign coal is producing again a very dangerous situation: the railwaymen's Union has ordered its members not to handle any foreign coal, and if this order leads to the suspension or discharge of men by the Companies, the result will be a campaign against „victimisation”, which will enlarge the area of dispute. It is admitted on all hands that the discipline of the miners has been admirable, but no man knows what the result of strike-breaking on a large scale by the Government is likely to be. The general public seems to have lost all interest in the dispute, but the unemployment figures are simply appalling, and the trade revival is being checked on all sides.

INDEX-CIJFERS.

De daling der groothandelsprijzen hield gedurende de laatste maand aan, evenals in Maart op meer gematigde wijze. Het index-cijfer van einde April bedraagt 4929, hetgeen 168 punten lager is dan in Maart 1921 en 3303 punten lager vergeleken met April 1920. Maar hoewel er aanzienlijke dalingen zijn in eenige artikelen, voornamelijk in de delfstoffengroep, lijdt het geen twiifel, dat de belangrijke daling van de laatste maanden in de overige artikelen, tijdelijk tot stilstand is gekomen, en bij enkele een tegengestelde beweging te noteeren valt.

Hieronder volgt de gebruikelijke — aan „The Economist” ontleende — tabel:

Data	Granen en vleesch	Andere voedings- en genotm.	Weefstoffen	Delfstoffen	Diversen: oliën, hout, rubber, enz.	Totaal	Algemeen indexcijfer
Basis (gemidd. 1901-5) . . .	500	300	500	400	500	2200	100,0
1 Januari 1914 . . .	563	355	642	491	572	2623	119,2
1 April „ . . .	560	350½	626½	493	567	2597	118,0
1 Juli „ . . .	565½	345	616	471½	551	2549	115,9
1 October „ . . .	646	405	611½	472½	645	2780	126,4
Einde Dec. 1914 . . .	714	414½	509	476	686½	2800	127,3
„ „ 1915 . . .	897	446	731	711½	848½	3634	165,1
„ „ 1916 . . .	1294	553	1124½	824½	1112	4908	223,0
„ „ 1917 . . .	1286½	686	1684½	839½	1348½	5845	263,2
„ „ 1918 . . .	1303	782½	1805½	816	1337	6094	277,0
„ „ 1919 . . .	1441½	881½	2442½	1145	1453½	7364	334,7
„ Jan. 1920 . . .	1461	857½	2702½	1211½	1535½	7768	353,1
„ Febr. „ . . .	1454	886½	2951½	1253½	1614½	8160	370,9
„ Mrt. „ . . .	1508	914	2974½	1246	1709½	8352	379,6
„ April „ . . .	1498½	908	2938½	1232½	1654½	8232	374,2
„ Mei „ . . .	1484	981½	2819	1295½	1619	8199	372,7
„ Juni „ . . .	1511	929½	2562	1289	1555½	7847	356,7
„ Juli „ . . .	1499	934	2594	1308	1541	7876	358,0
„ Aug. „ . . .	1438	927	2521	1302½	1554½	7743	352,0
„ Sept. „ . . .	1504	928	2362½	1311	1539½	7645	347,5
„ Oct. „ . . .	1560½	900½	1951½	1316½	1446	7175	326,1
„ Nov. „ . . .	1478	869½	1651	1259½	1336	6594	299,7
„ Dec. „ . . .	1344	805	1284	1216	1275	5924	269,3
„ Jan. 1921 . . .	1295½	797	1187	1128½	1209	5617	255,3
„ Febr. „ . . .	1176½	771	1038	1053	1137½	5176	235,3
„ Mrt. „ . . .	1212	727	1030	1003	1125	5097	231,7
„ April „ . . .	1196	723	1031	936	1043	4929	224,0

De weefstoffengroep, welke de aanzienlijkste daling gedurende de laatste twaalf maanden vertoonde, is nu vast; andere groepen vertoonen een verdere daling. In onderstaande tabel, waarin de prijzen van einde November 1918 gelijk 100 zijn gesteld, kan men de April-cijfers vergelijken met die van den wapenstilstand:

Data	Granen en vleesch	Andere voedings- en genotm.	Weefstoffen	Delfstoffen	Diversen: oliën, hout, rubber, enz.	Totaal
Einde Nov. 1918 . . .	100	100	100	100	100	100
„ Sept. 1919 . . .	108	104	107	116	97	106
„ Dec. 1919 . . .	112	113	132	126	104	118
„ Mrt. 1920 . . .	117	116	161	138	123	134
„ Aug. 1920 . . .	111	118	136	144	112	124
„ Sept. 1920 . . .	117	119	128	145	110	123
„ Oct. 1920 . . .	121	115	104	145	104	116
„ Nov. 1920 . . .	115	111	89	139	96	106
„ Dec. 1920 . . .	104	103	69	134	92	95
„ Jan. 1921 . . .	100	102	64	125	87	90
„ Febr. 1921 . . .	91	99	56	116	82	83
„ Mrt. 1921 . . .	94	93	56	111	81	82
„ Apr. 1921 . . .	93	93	56	104	76	79

Zelfs met de daling der laatste maand is de mine-ralgroep nog boven eind November 1918. Stelt men het eind van Juli 1914 gelijk 100, dan is de stand der verschillende groepen als volgt: granen en vleesch, 206; andere voedingsmiddelen, 206; weefstoffen, 168; delfstoffen, 202; diversen, 189; totaal 192. Hieruit merkt men op dat de weefstoffen, ten-gewolge van de aanzienlijke daling van katoen en wol in de tweede helft van het vorig jaar, bijna zijn teruggekomen op het voor-oorlogscijfer.

Wat betreft de bewegingen van de laatste maand, waren deze het sterkst in de delfstoffen; de ijzer- en staal-prijzen daalden verder met de bedoeling gelijk te komen met de vreemde concurrentie. Of Frankrijk en België voort zullen kunnen gaan beneden Engeland te verkoopen op buitenlandsche markten, moet nog worden afgewacht. De lagere metalen herstelden zich eenigszins. De bewegingen in de diversengroep, waar-van alle artikelen daalden, waren het sterkst in leder, rubber, oliën, talk en indigo.

Van de weefstoffen zijn de katoenprijzen eenigszins stijver, terwijl ook zijde hooger noteert, dit wordt echter opgeheven door de geringe dalingen in

Australische wol en hennep. De katoen-industrie deed beslist betere zaken, ten spijt van de heerschende moeilijkheden.

Bij de voedingsmiddelen daalde in de eerste groep het vleesch, terwijl van de tweede groep, suiker en boter achteruitgingen.

Datum	Algem. index-cijfer van „the Economist”	Gem. pon-denkeers over de afg. mnd.	Herleid algemeen index-cijfer.
1 Januari 1914	119,2	12,11¾	119,6
1 Januari 1915	127,3	11,78	124,1
1 Januari 1916	151,6	11,02	138,3
1 Januari 1917	223,0	11,68	215,6
1 Januari 1918	263,2	11,06	240,9
1 April „	266,6	10,395	229,4
1 Juli „	277,5	9,37	214,4
1 October „	283,5	9,86	228,1
1 Januari 1919	277,0	11,19	256,6
1 April „	259,4	11,60	249,1
1 Juli „	293,2	11,70	284,0
1 October „	308,1	11,06	282,1
1 Januari 1920	334,7	10,14	281,0
Einde Januari 1920	353,1	9,83	286,7
„ Februari „	370,9	8,985	275,9
„ Maart „	379,6	10,125	318,2
„ April „	374,2	10,65	329,9
„ Mei „	372,7	10,655	328,7
„ Juni „	356,7	10,905	322
„ Juli „	358,0	11,107	329,2
„ Augustus „	352,0	11,01	320,8
„ September „	347,5	11,21	322,5
„ October „	326,1	11,20½	302,48
„ November „	299,7	11,37	282,09
„ Decèmbèr „	269,3	11,31	252,1
„ Januari 1921	255,3	11,37½	240,4
„ Februari „	236,3	11,34	220,9
„ Maart „	231,7	11,36	217,9
„ April „	224,0	11,30	209,5

AAANTEKENINGEN.

Britsch-Indische Geldpolitiek. — Zoals bekend is, had de commissie voor de hervorming van het Britsch-Indische Geldwezen in haar verslag, dat zij in het vorige jaar uitgebracht had, voorgesteld de ropij te brengen op een waarde van 2 sh. goud.¹⁾ In haar rapport had de commissie er echter reeds op gewezen, dat voor het geval de nieuwe waarde-afstelling van de ropij niet juist zou blijken te zijn, men het probleem weer opnieuw onder de oogen moest zien. Merkwaardig is, dat de commissie de mogelijke moeilijkheden voorzag en het is daarom goed de betreffende passage uit het genoemde rapport te citeeren:

„It seems probable that prices generally will remain at a high level for a considerable time, and that any return to lower levels will be gradual; but if, contrary to this expectation, a great and rapid fall in world prices were to take place, a new element of disturbance would be introduced. The cost of production in India might fail to adjust themselves with equal rapidity to the lower level of prices, and Indian exports might suffer to an extent which could endanger the maintenance of exchange at the level which we propose. In that case it would be necessary to consider the problem afresh, and take the measures which might be required by the altered circumstances.”

Op de algemeene vergadering van de „National Bank of India” werd de ropijenkeers weer ter sprake gebracht door den Deputy-Chairman Williamson. Sinds zeer geruimen tijd n.l. is gebleken, dat van een fixatie van den koers van de ropij op 2 sh. goud geen sprake is. Williamson meende, op grond van boven geciteerde passage uit het muntverslag, dat de mogelijkheid bestaat, dat de commissie weer bijeen geroepen zal worden.

De handelspositie van Br.-Indië is dan ook, sinds

¹⁾ Zie E. S. B. 7 Juli 1920: De Hervorming van het Britsch-Indische Geldwezen.

de waardeinstelling van de ropij op 2 sh. goud werd voorgesteld, absoluut veranderd.

Van 31 Maart 1919—31 Maart 1920 overtrof de uitvoer van Br.-Indië den invoer met 93% crores. In de elf maanden sinds 31 Maart 1920 overtrof de invoer den uitvoer met 45 crores en 33 lacs. De zilverprijs daalde van 89½ d. in Februari 1920 op 36½ d. in April 1921. In denzelfden tijd daalde de ropijkoers van 2 sh. 10% d. op 1 sh. 3¼ d.

Mr. Williamson verwacht weinig van kunstmatige middelen, doch verwacht heil van een opbloei in den landbouw van Britsch-Indië.

Ongeveer tegelijkertijd werd deze kwestie op de algemeene vergadering van de Chartered Bank of India, Australia and China besproken. Ook hier vernam men, dat de groote stagnatie in den Indischen export als oorzaak van den lagen koers van de ropij te beschouwen is. Begrijpelijk is, dat deze slechte handelspositie zijn terugslag op den zilverprijs heeft.

De kwestie van den Oost-Afrikaanschen wisselkoers is even brandend als die van den Indischen. De reorganisatie, die daar tot een afscheiding van Britsch-Indië had geleid, schijnt al evenmin bevrediging gebracht te hebben. De nieuwe eenheid was een florin, welke voor 2 sh. gold. De waarde van de munteenheid was van 1 sh. 4 d. (rupee) verhoogd op 2 sh., waardoor de prijzen in de war gestuurd werden, daar de inboorlingen geen loonsverlaging in de nieuwe eenheid wilden aanvaarden.

Met belangstelling mogen we eventueele nieuwe maatregelen tegemoet zien, die verandering brengen in het Indische- en Oost-Afrikaansche valutaprobleem.

Het rapport inzake de kali-industrie der Duitsche socialisatiecommissie. —

Nadat de socialisatiecommissie haar rapport inzake de socialisatie van den kolenmijnbouw ingediend had,¹⁾ wendde zij zich tot de kali-industrie en trachtte de vraag op te helderen, op welke wijze de kali-industrie het doelmatigst te organiseren zou zijn.

Bij alle leden der Commissie heerschte overeenstemming dat de kalimijnbouw fundamenteel anders te beschouwen is, dan de kolenmijnbouw. Terwijl toch thans bij de kolen de productie kleiner is dan de vraag, lijdt de kali-industrie aan een aanzienlijke overproductie. De mislukte wetgeving uit den voor-oorlogschenden tijd heeft de speculatie tot het aanleggen van talrijke nieuwe mijnen aangezet.

De kali-industrie welke afzetgebied voor den oorlog voor 50 pCt. in het buitenland lag, werd natuurlijk door den oorlog ten zwaarste getroffen. Haar met geweldige kosten en moeite geschapen afzet- en propaganda-organisaties werden afgesneden.

Daarbij kwam, dat door gebrek aan de Duitsche kali in talrijke landen getracht werd, langs andere wegen, dan die van den mijnbouw, kali te winnen. Het meest ingrijpend was voor de Duitsche kali-industrie echter het verlies van de zich in den Elzas bevindende, door hun kalibeddingen zich bijzonder onderscheidende, werken. Daarbij kwam het aanboren van kaliafzettingen van een hoog percentage in Spanje, tot welker ontginning spoedig overgegaan werd.

Het Duitsche kalimonopolie is dus doorbroken. Wil men nu de Duitsche kali-industrie in vollen omvang haar prestatie- en concurrentie-vermogen doen behouden, dan moeten de onder ongunstige voorwaarden met hogere zelfkosten werkende mijnen uitgeschakeld en de productie aan de goede werken overgedragen worden, die dan in staat zijn door het beter benutten van hun prestatie-vermogen hun zelfkosten te verminderen.

In het omschrijven van het doel, de kali-industrie economischer te doen werken, heerschte in de Commissie volledige overeenstemming; in het aanwijzen

¹⁾ Zie pgn. 118 en 142 van dezen jaargang.

van de wegen echter heerschten twee opvattingen. De eerste opvatting, die door de Heeren Von Batocki, Krämer, Rathenau, Von Siemens en Dr. Vogelstein, vertegenwoordigd wordt, sluit zich ten nauwste bij de voorstellen van den Rijkskaliraad aan. Deze zijn hierop gericht de Sanierung van de industrie zoo veel mogelijk van zelf te doen plaats vinden, doordat deze, in plaats van de tot dusverre volgens de wet alle 5 jaren vernieuwd wordende schatting van de kalimijnen met het oog op hun aandeel in het syndicaat, een langdurige op 30 jaar te stellen quoten vaststelling overwegen. De mijnen, die hun bedrijf stilleggen, zullen gedurende 30 jaren hun quoten behouden, wanneer zij deze tegen schadeloosstelling aan andere mijnen overdragen. Het boren van nieuwe schachten zal bij de Wet verboden worden.

Van dwangmaatregelen tot stillegging zal afstand gedaan worden, en slechts de Reichs Kalirat tot gedwongen stillegging gemachtigd worden, wanneer een werk duurzaam oneconomisch produceert. De genoemde leden der Socialisatie Commissie raden aan, deze maatregelen ten spoedigste te treffen, maar onder uitbreiding van de door door R. K. R. gedane voorstellen, een wettelijken dwang tot stillegging van mijnen slechts voor het geval te overwegen, dat de actie tot vrijwillig stilleggen niet in den noodzakelijken omvang en niet snel genoeg doorgevoerd zou worden. Als voor de stilleggingsactie geschikte instanties zou de Kali-Prüfungs-Stelle resp. de Kali-Berufungs-Stelle in aanmerking komen.

De genoemde leden zijn van meening, dat reeds de mogelijkheid van zoodanigen dwang voldoende zou zijn, om de economische inrichting van de industrie langs vrijwilligen weg te verkrijgen. Zij zijn het eens, dat de wettelijke maatregelen voor de groote stilleggingsactie, den moeilyken toestand van de industrie in aanmerking nemend, geen oogenblik langer uitgesteld mogen worden. Dr. Rathenau stelt bovendien nog voor, voor de vrijwillige stilleggingsactie een termijn van 2 jaar toe te staan, en na afloop dezer jaren die werken gedwongen stil te leggen, welke de gemiddelde productiekosten van de tien het meest economische werkende mijnen met meer dan 20 pCt. overschrijden. De door de stillegging vrij wordende quoten zullen dan op de tien beste bedrijven overgedragen worden.

Bij het voorstel der vijf genoemde leden hebben zich de Heeren Prof. Lindemann, zoewel als de Heeren Baltrusch en Steger (Chr. V. V.) en Hartmann (Hirsch-Dunckersche V. V.) met een enkele aanvulling aangesloten. Hierin wordt er op gewezen, dat door de maatregelen zooals die voorgesteld worden, het monopolie der Staatsmijnen buitengewoon versterkt wordt, zoodat het ontstaan van nieuwe werken onmogelijk gemaakt wordt en hun door het overnemen der quoten van de stilgelegde mijnen een buitengewoon voordeel in den schoot valt. Daartegenover eischen de onderteekenaars van de aanvullende voorstellen een contra-prestatie voor de algemeenheid, die zij hierin zien, dat een zeker percentage der quoten der stilgelegde mijnen, op grond van wettelijke voorschriften aan de Staatsmijnen, of die mijnen waarbij de afzonderlijke Staten beslissende belangen hebben, tegen schadeloosstelling overgedragen wordt. Hierdoor wordt niet slechts bereikt, dat de staatswerken die thans gemiddeld slechts een derde hunner capaciteit produceeren, tot meer economisch werken gebracht worden, maar dat ook een verhooging van den invloed van den Staat op de kali-industrie, (inzonderheid op het syndicaat) plaats vindt. Neemt men aan, dat het aan de Staatswerken komende percentage van de door de stillegging vrij geworden quoten ongeveer 33½ pCt. bedraagt, dan zou toch altijd nog 66½ pCt. aan de productieve particuliere mijnen overgedragen kunnen worden, gegeven dat een ingrijpende actie tot stillegging volgt.

Terwijl bij de omschreven voorstellen de strekking voorzigtig, in de grondslagen van den huidige opbouw der kali-industrie geen wezenlijke verandering aan te brengen, voor alles met het oog op de heerschende crisis en den voor de deur staanden zwaren concurrentiestrijd met het buitenland, komt het tweede voorstel van de Heeren Dr. Braun, Cohen, Hilferding Kaufmann, Umbreit, Werner en Wissell tot het resultaat, dat een rationeële inrichting van de industrie slechts door een ingrijpende verandering van de geheele organisatie bereikt kan worden. Het goedkoper maken der productie en daarmee de concurrentiemogelijkheid op de wereldmarkt schijnt hun geremd, wanneer de industrie ook in den vervolge met het verrenten van de oneconomisch aangewende kapitaalbelegging belast zou worden. Het schijnt hun ook niet doenlijk, de economische inrichting van den mijnbouw uit te doen geschieden en bijgevolg den huidige bezitters van de betere mijnen een verhoogd monopolie te verschaffen. Al is ook op dit oogenblik de toestand van de industrie buitengewoon moeilijk, zoo moet toch de voortdurende uitbreiding van het kaliverbruik in den landbouw bij rationeële inrichting van de industrie, tot een stijgende grondrente in de toekomst voeren. Daar nu de Staat door het scheppen van een wettelijk monopolie de rationaliseering van de industrie eerst mogelijk maakt, hoort hem ook een deel der opbrengst toe te vloeien. Daarom wordt de volgende regeling ten algemeenen nutte voorgeslagen: Erkennend, dat bij de kali-industrie de vraag van den afzet, in het bijzonder op de buitenlandsche markten, de beslissende rol speelt, verdient het aanbeveling, de afzetorganisatie van de bedrijfsorganisatie, gelijk tot dusverre, gescheiden te laten. Het bedrijf van de kalimijnen en chemische fabrieken, zoowel als het recht op de onontgonnen lagen, zal aan een gemeenschappelijke corporatie, de „Deutsche Kaligemeinschaft“ overgedragen worden. Organen van de Kaligemeinschaft zijn de „Reichskalirat“ (deze zal samengesteld zijn uit vertegenwoordigers van beampten en arbeiders uit de mijnbedrijven en de chemische bedrijven, verder uit geologische en chemische mannen van wetenschap, zoowel als uit verbruikers uit den kring van landbouw en chemische nijverheid), „het Reichskalidirektorium“ (uit hoogstens vijf personen bestaande, gekozen door den Reichskalirat) en de directeuren-generaal der 5 districten, Hannover, Halle, Maagdenburg, Nordhausen en Eisenach. Aan iedere directeur-generaal wordt een kollege van toezicht toegevoegd, bestaande uit vertegenwoordigers van den Reichskalirat en van beampten en arbeiders van het district. De zelfkosten zullen voor iedere mijn en iedere fabriek afzonderlijk vastgesteld worden. Door het betalen van premien voor de verlaging der zelfkosten zullen leiders, beampten en arbeiders bij de grootst mogelijke productiviteit van het bedrijf te interesseeren zijn. Overwegend, dat een schadeloosstelling van de huidige mineigenaren, ten gevolge van de duistere verhoudingen in den afzet en de onmogelijkheid thans een op de rentabiliteit gebaseerde waarde vast te stellen, nauwelijks te schatten is, zal de schadeloosstelling op deze wijze geschieden, dat de mineigenaren in de afzet-organisatie met 9/20 der aandelen schadeloos gesteld worden. 11/20 der aandelen krijgt de Kaligemeinschaft. De aandelen hebben alle hetzelfde stemrecht. De aandelen der aldus schadeloosgestelde huidige bezitters krijgen uit de jaarlijksche winst der afzet Mij. een preferent-dividend van 4 pCt. De overschietende winst wordt over alle aandelen verdeeld. De aandelen in bezit van Kaligemeinschaft zullen onverkoopbaar zijn. De hoogte van het den huidige eigenaren toekomstende deel richt zich naar de waarde der door hem aan de Kaligemeinschaft overgedragen vermogensdeelen. Deze zullen door een commissie van deskundigen op basis van den gemiddelden koers van de in N.V. vorm gedreven ondernemingen gedurende het jaar 1920

vastgesteld worden. Bij het Reichswirtschaftsgericht kan men in hooger beroep komen. De kaliafzetmaatschappij heeft het uitsluitend recht, de producten van de Kaligemeinschaft tegen de feitelijke zelfkosten plus de te betalen premien en het aandeel in de administratiekosten van de Kaligemeinschaft over te nemen. De afzet geschiedt op commercieele grondslagen. Het hierboven vermelde monopolie van de afzetmaatschappij is door een zakelijk recht te verzekeren. Nauw aan het tweede voorstel sluit zich nog een van Prof. Lederer aan, waarin voorgesteld wordt een Kali-Trust op te richten. Lederer is, van oordeel, dat slechts door de vertrusting van de afzonderlijke concerns en groepen de actie tot stillegging met succes doorgevoerd zal kunnen worden. De bezitters der mijnen (particulieren zoowel als ook de staten) zullen in verhouding van de door hen in de trust ingebrachte waarden trustaandelen verkrijgen. Overeenkomstig het tweede voorstel is ook het doel van Lederer de gemeenschap aan deze trust deel te doen hebben, maar niet met de meerderheid der stemgerechtigde aandelen, maar slechts met 49 pCt. De controle van de trust zal bij den Rijkskaliraad gelegen zijn, deze zal het recht verkrijgen maatregelen, de productiepolitiek betreffend, b.v. stillegging enz. te treffen. De prijsbepaling zal, zoover zij niet door de internationale concurrentie bepaald wordt, door hem goed te keuren zijn.

Hierover, dat aan alle door de stillegging der mijnen getroffen arbeiders en beampten behoorlijke schadeloosstellingen uit te keeren zijn, heerschte bij alle leden der Commissie volledige overeenstemming.

ONTVANGEN:

Mededeelingen No. 11 van het Normalisatie-bureau voor Arbeidszaken in de Metaalnijverheid. *Gemiddeld Uurloon en gemiddeld Urinkomen der Meerder- en Minderjarigen, (1 Januari 1921).* Mei 1921.

MAANDCIJFERS.

EMISSIES IN APRIL 1921.

Provinc. en Gemeentelijke leeningen f	6.345.000,—
zijnde:	
Rijswijk (Z.-H.) f 800.000,— 7 % obl.	
a 100 %.	
's-Gravenhage f 5.000.000,— 6 % obl.	
a 98 %.	
Zandvoort f 645.000,— 7 % oblig. a	
100 %.	
Industrieel Ondernemingen	1.985.000,—
zijnde:	
N.V. Verschure & Co's Scheepswerf en	
Machinefabriek f 1.000.000,— 7 %	
obl. a 100 %.	
N.V. Stoommeelfabriek „Holland“	
f 1.000.000,— 7 % obl. a 98 1/2 %.	
Cultuurondernemingen, Handels-	
verenigingen	361.000,—
zijnde:	
Maatschappij tot het drijven van	
Commissiehandel en het exploi-	
teeren van Pakhuizen en Prauwen	
f 350.000,— aand. a 100 %.	
Landbouw-Maatschappij „Oost Java“	
f 11.000,— aand. a 100 %.	
Spoorwegen	10.000.000,—
zijnde:	
Maatsch. tot expl. van Staatsspoor-	
wegen f 10.000.000,— 6 1/2 % obl.	
a 100 %.	
Diversen	725.000,—
zijnde:	
N.V. City Theater f 320.000,— aand.	
a 100 %.	
St. Josephschoolte f 105.000,— 6 1/2 %	
obl. a 100 %.	
N.V. Juliana Bank f 300.000,— 6 1/2 %	
oblig. a 100 %.	
Totaal f	19.416.000,—

Totaal der emissies in Januari ..	f	49.295.330,—
Februari ..	„	29.964.250,—
Maart	„	69.463.000,—
April	„	19.416.000,—

Algemeen Totaal f 168.138.580,—

Bovendien:

f 37.150.000,—	3/m. Schatkistpromessen à f	987,86
„ 9.400.000,—	6/m. „ „	977,—
„ 1.811.000,—	5% Schatkistbiljetten „ „	1.000,—

terwijl voorts ook hier te lande gelegenheid bestond tot inschrijving op de uitgifte van S. A. des Ciments de Thieu frs. 3.000.000,— aand. à 105 %.

PRODUCTIE DER KOLENMIJNEN. 1)

(in tonnen).

(Ontleend aan „Maandschrift Centraal Bureau Statistiek”)

Naam van de Mijn	Januari		Februari	
	1921	1920	1921	1920
Staatsmijnen.				
Wilhelmina.....	45.875	43.521	39.847	40.965
Emma.....	72.969	61.022	60.839	51.697
Hendrik.....	42.928	27.700	34.344	28.697
Totaal....	161.772	132.243	135.030	121.359
Particul. mijnen.				
Domaniale mijn..	47.412	47.599	2)	42.668
Mijn Laura en Vereeniging.....	40.368	43.543	2)	36.143
Oranje-Nassau mijnen.....	74.435	65.723	2)	56.809
Mijn Willem Sophie.....	21.185	18.245	2)	17.060
Totaal....	183.400	175.110	2)	152.680
Totaal generaal	345.172	307.353	2)	274.039

1) Kolenslik niet inbegrepen (in 1920 voor alle mijnen tezamen 175.043 ton en in Januari 1921: 14.425 ton.)

2) Omtrent de particuliere mijnen waren nog geen gegevens beschikbaar.

Het „Maandschrift” teekent bij de cijfers aan: dat de Hoofdingenieur der mijnen thans mededeelt, dat de tot dusver gepubliceerde productiecijfers over 1920 van de Staatsmijnen „Emma” en „Hendrik” blijkens van de Directie der Staatsmijnen ontvangen mededeeling een belangrijke verandering behooren te ondergaan. Op de totaalcijfers voor deze 2 Staatsmijnen blijkt deze verandering intusschen geen noemenswaardigen invloed te hebben.

GIRO-OMZET BIJ DE NEDERLANDSCHE BANK.

	April 1921		April 1920	
	Posten	Bedrag	Posten	Bedrag
Voor rekeninghouders	40.262	f 1.891.546.000	29.854	f 1.387.402.000
waarvan door de H.-bank plaatselijk...	19.107	„ 1.571.941.000	10.776	„ 1.005.987.000
Ter voldoening van Rijksbelast.	1.470	„ 9.365.000	1.474	„ 13.326.000

GIRO-KANTOOR DER GEMEENTE AMSTERDAM.

	Maart 1921		Maart 1920	
	Posten	Bedrag	Posten	Bedrag
Ontvangen en betaald: in contanten door overschrijving 1).	35989	f 16.561.080	100972	f 9.816.683
Particuliere rekeninghoud.	67902	„ 65.092.034	54104	„ 66.713.992
Saldo te goed part. rek. u ^o .	10938 ²⁾	„ 24.403.647	7426 ²⁾	„ 22.662.854
	—	„ 6.740.264	—	„ 6.663.759

1) Inclusieve verrekningen tusschen gemeentediensten, zijnde plm. f 11.985.990,05 per maand. 2) Aantal.

POSTCHEQUE EN GIRODIENST.

	Maart 1920		Maart 1921	
	Aantal	Bedrag	Aantal	Bedrag
Aantal rekeninghouders op u ^o .	23.884	—	35.676	—
Aantal rekeningen op u ^o	24.577	—	36.611	—
Stortingen.....	133.472	52.853.686	219.372	73.595.660
Overschrijvingen:	75.368	—	—	—
a. bijgeschreven	—	109.967.965	109.685	171.756.003
b. afgeschreven	—	35.672.624	122.943	173.543.553
Afschrijvingen wegens cheques.	72.899	—	95.070	103.671.666
Totaal tegoed rekeninghouders op u ^o .	—	136.774.929	—	77.273.878

RIJKSPPOSTSPAARBANK.

	MAART	1919	1920	1921
Inlagen.....	f 12.094.219	f 9.333.517	f 10.183.635	
Terugbetalingen ..	„ 8.944.166	„ 11.130.866	„ 10.949.428	
Tegoed der inleggers op ultimo.....	„ 252.731.843	„ 269.134.576	„ 277.240.924	
Nom. bedr. der uitst. staatschuldboekjes op ultimo.....	„ 34.188.650	„ 38.921.050	„ 43.312.950	
Spaarbankboekjes:				
Aantal nieuw uitgegeven.....	15.774	10.319	10.126	
Aantal geheel afbetaald.....	8.369	10.222	10.862	
Aantal in omloop op ultimo.....	1.778.888	1.900.302	1.914.537	

STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN.

N.B. *** beteekent: Cijfers nog niet ontvangen.

GELDKOERSEN.

BANKDISCONTOS.

Ned. { Disc. Wissels. 4½ 1 Juli '15 | Zweeds. R.kåb 6½ 5 Mei '21
 { Bel. Binn. Eff. 5½ 19 Oct. '20 | Bk. v. Noorw. 6-6½ 18 Dec. '19
 Bk. { Vrsch. in R.C. 6½ 19 Oct. '20 | Zwits. Nat. Bk. 4½ 11 Apr. '21
 Bk. van Engeland 6½ 28 Apr. '21 | Belg. Nat. Bk. 5½ 28 Apr. '20
 Deutsche Rijksbk. . 5 23 Dec. '14 | Bank v. Spanje 6 4 Nov. '20
 Bk. van Frankrijk 6 8 Apr. '20 | Bank v. Italië . 6 20 Mei '20
 Oostenr. Hong. Bk. 6 12 Apr. '21 | F. Res. Bk. N.Y. 6-6½ 4 Mei '21
 Nat. Bk. v. Denem. 6 5 Mei '21 | Javasche Bank 3½ 1 Aug. '09

OPEN MARKT.

Data	Amsterdam		Londen	Berlijn	Parijs	N. York
	Part. disconto	Prolongatie	Part. disconto	Part. disconto	Part. disc.	Call-money
14 Mei '21	—	3-3½	5½	4-½	—	6-½ 1)
9-14 „ '21	—	3-4½	5½	4-½	—	6-7
2-7 „ '21	4¼-½	4-4½	5½	4-½	—	6-7
25-30 Ap. '21	4½-¾	3½-4½	5½-6	4-½	—	6-7
10-15 Mei '20	3½-¾	4½-5½	6½-¾	4-½	—	7-12
12-17 Mei '19	3½-4¼	3¼-¾	3½-¾	4-½	—	5-6
20-24 Juli '14	3½-¾	2¼-¾	2¼-¾	2½-1½	2½	1¾-2½

1) Noteering van 13 Mei 1921.

WISSELKOERSEN.

WISSELMARKT.

Groote fluctuaties kenmerkten de wisselmarkt over de periode, die achter ons ligt. Londen zette de daling voort en werd op 11,04½ gedaan; heden verbeterde de koers plotseling tot 11,15. De francs-valuta's konden zich weder aanzienlijk herstellen, van 22,80 kwam de koers op 23,65. Slot 23,50 na 23,35. Francs bleven gezocht.

Dollars na 2,75½ : 2,78.

Zeer werd ook de aandacht getrokken door de rijzing van den Markenkoers. Hoewel velen het tegengestelde hadden verwacht, verbeterde de koers na het aannemen van het ultimatum tot 4,90. Slot 4,77½ na 4,70.

De Scandinavische wissels waren nog al onzeker. In het midden der week waren ze allen zeer gezocht; daarna sterk aangeboden. De grootste verbetering boekte Kristiania, n.l. van 43,60 tot 46,60; slot 44,50.

Zwitserland stationnair.

Zeer groote schommelingen vielen ook op te merken bij den Argentijnschen peso (83—93—86). In verband met niet

verder bevestigde geruchten over het afsluiten eener leening, fluctueerden de koersen te Buenos Aires zeer heftig. Op 10 Mei b.v. bewoog de Pondenkoers zich aldaar tusschen 41½ d. en 47½ d., op 11 Mei tusschen 41 en 44½ d., wat hier de onzekere koersen teweegbracht.

Ook Spanje was zeer flauw na 39,30, 34,35; slot weder ongeveer 38. Italië gezocht; slot 15,45 na 15,70.

Indië aangeboden op 96. Oostenrijksche kronen zetten de daling tot ca. 61 voort; daarna verbetering tot 67½. Hongarije na 1,42 gedaan, op 1,35 aangeboden; slot iets beter.

Rectificatie. In het vorig nummer werd medegedeeld, dat de écarts tusschen termijnkoers en contante notering waren uitgedrukt in procenten van den contanten koers. Dit berust op een misverstand. De écarts worden gegeven in centen per 100 frs., per 100 Mk., per £ en per \$.

KOERSEN IN NEDERLAND.

Data	Londen	Parijs	Berlijn	Weenen	Brussel	New York
9 Mei 1921..	11.21½	22.95	4.17½	0.66	22.90	2.81¼
10 „ 1921..	11.17½	22.95	4.36	0.67½	23.50	2.80¼
11 „ 1921..	11.18	23.55	4.47½	0.62	23.47½	2.797½
12 „ 1921..	11.17½	23.37½	4.58	0.65	—	—
13 „ 1921..	11.11½	23.70	4.82½	0.66	23.65	2.77¼
14 „ 1921..	—	—	—	—	—	—
Laagste d. w. 1)	11.05	22.70	4.12½	0.60	22.70	2.75¼
Hoogste „ „ 1)	11.23	23.80	4.92½	0.75	23.80	2.81¾
7 Mei 1921..	11.22½	23.52½	4.27½	0.72½	23.15	2.82½
30 April 1921..	11.28½	22.10	4.32½	0.72½	21.70	2.85½
Muntpariteit..	12.10½	48.—	59.26	50.41	48.—	2.48¾

*) Notering te Amsterdam. **) Notering te Rotterdam.

1) Particuliere opgave. 2) Notering van 6 Mei 1921. 3) Idem v. 29 April.

Data	Stockholm	Kopenhagen	Christiana	Zwitserland	Spanje	Batavia
9 Mei 1921	65.90	51.—	43.65	50.10	39.30	95-96
10 „ 1921	66.10	50.10	43.85	49.90	39.—	95-96
11 „ 1921	66.10	50.20	44.75	50.20	38.50	95-96
12 „ 1921	66.35	51.—	46.50	50.—	38.50	95-96
13 „ 1921	66.—	50.50	46.—	49.95	36.10	95-96
14 „ 1921	—	—	—	—	34.20	95-96
L'ate d. w. 1)	65.—	50.—	43.40	49.70	34.10	95
H'ate „ „ 1)	66.40	51.30	46.60	50.35	39.45	96
7 Mei 1921	66.—	51.30	43.30	50.30	39.40	95-96
30 Apr. 1921	66.30	51.80	44.10	49.90	39.80	95-96
Muntpariteit	66.67	66.67	66.67	48.—	48.—	100

*) Notering te Amsterdam. 1) Particuliere opgave.

Termijnnoteringen der Valuta-Kas
(week van 9-13 Mei 1921.)

Londen.	Ult. Mei	Ult. Juni	Ult. Juli
Hoogste B Koers	disagio 1 ct.	disagio 1¾ ct.	disagio 2 ct.
Laagste B „	„ ¼ „	„ ¾ „	„ 1 „
Hoogste L „	„ ¾ „	„ 1¼ „	„ 1¾ „
Laagste L „	„ 1/8 „	„ 3/8 „	„ 1 „
New-York.	Ult. Mei	Ult. Juni	Ult. Juli
Hoogste B Koers	disagio 3/8 ct.	disagio 1 ct.	disagio 1 1/8 ct.
Laagste B „	„ ¼ „	„ 1/2 „	„ 1/2 „
Hoogste L „	„ 1/8 „	„ 1/2 „	„ 7/8 „
Laagste L „	„ 1/8 „	„ 3/8 „	„ 1/2 „
Parijs.	Ult. Mei	Ult. Juni	Ult. Juli
Hoogste B Koers	agio 7 1/2 ct.	agio 12 1/2 ct.	agio 15 ct.
Laagste B „	„ 2 1/2 „	„ 2 1/2 „	„ 5 „
Hoogste L „	„ 5 „	„ 12 1/2 „	„ 12 1/2 „
Laagste L „	„ 2 1/2 „	„ 7 1/2 „	„ 7 1/2 „
België.	Ult. Mei	Ult. Juni	Ult. Juli
Hoogste B Koers	agio 12 1/2 ct.	agio 17 1/2 ct.	agio 25 ct.
Laagste B „	„ 2 1/2 „	„ 5 „	„ 12 1/2 „
Hoogste L „	„ 10 „	„ 15 „	„ 22 1/2 „
Laagste L „	„ 2 1/2 „	„ 5 „	„ 12 1/2 „
Berlijn.	Ult. Mei	Ult. Juni	Ult. Juli
Hoogste B Koers	agio 1 ct.	agio 5 ct.	agio 5 ct.
Laagste B „	„ 1 „	„ 2 1/2 „	„ 4 „
Hoogste L „	„ 2 „	„ 5 „	„ 7 „
Laagste L „	„ 1 „	„ 2 1/2 „	„ 3 „

KOERSEN TE NEW YORK.

Data	Cable Lond. (in \$ per £)	Zicht Parijs (in cts. per \$)	Zicht Berlijn (in ct. p. 4 Rm.)	Zicht Amsterd. (in cts. p. gld.)
14 Mei 1921	4.00.62	8.59	1.75	36.30
Laagste d. week	3.98.75	8.15	1.47	35.59
Hoogste „ „	4.00.62	8.59	1.75	36.30
7 Mei 1921	3.98.75	8.26	nom.	35.52
30 April 1921	3.97.25	7.75	nom.	35.06
Muntpariteit..	4.86.67	5.18¼	95¼	40¼/16

KOERSEN VAN DE VOLGENDE PLAATSEN OP LONDEN

Plaatsen en Landen	Noteerings-eenheden	29 April 1921	6 Mei 1921	7 Mei 1921 Laagste	13 Mei 1921 Hoogste	13 Mei 1921
Alexandrië..	Piast. p. £	97 7/16	97 7/16	97 7/16	97 7/16	97 7/16
*B. Aires 1)..	d. p. \$	43 3/16	41 3/16	40 1/4	45 1/2	42.—
Calcutta ...	£ p. rup.	1/3 11/16	1/3 23/32	1/3 9/16	1/3 3/4	1/3 3/8
Hongkong ...	id. p. \$	2/6 3/8	2/6 3/8	2/6	2/7 1/4	2/6 3/8
Lissabon ...	d. per Mil.	5 3/8	5 1/4	5 1/4	5 3/4	5 1/2
Madrid ...	Peset. p. £	28.37 1/2	28.45	28.47	32.50	31.25
*Montevideo 1	d. per \$	4 1 3/8	39 1/2	38.—	41	40
Montreal ...	\$ per £	4.43 1/2	4.41 3/4	4.39	4.49	4.48
*R.d.Janeiro. d. per Mil.		8 7/16	8 3/16 2)	8 3/16	8 7/16	8 1/4
Rome ...	Lires p. £	82 1/4	79	70.—	80.50	71.75
Shanghai ...	£ p. tael	3/3 3/4	3/3 3/8	3/3	3 4 1/4	3/3 3/4
Singapore ..	id. p. \$.	2/3 7/8	2/3 23/32	2/3 21/32	2/3 7/8	2/3 3/4
*Valparaiso..	peso p. £	32.30	34.40	34.30	36.60	34.30
Yokohama ...	£ per yen	2/5 3/8	2/4 3/8 1/2	2/4 3/8	2/5 1/8	2/4 3/4

*Koersen der voorafgaande dagen. 1) Telegrafisch transfert. 2) Notering van 5 Mei 1921.

NOTEERING VAN ZILVER

Notering te Londen	te New York	
14 Mei 1921.....	33 7/8	59 1/4
7 „ 1921.....	35 1/2	62 1/2
30 April 1921.....	34 3/4	60 7/8
23 „ 1921.....	35	60 3/8
15 Mei 1920.....	58	99 3/4
17 Mei 1919.....	53 1/2	110 1/2
20 Juli 1914.....	24 11/16	54 1/8

NEDERLANDSCHE BANK.

Verkorte-Balans op 17 Mei 1921.

Activa.		
Binnenl. Wis- sels, Prom., enz. in disc.	H.-bk. f 176.871.503,12 B.-bk. „ 19.816.244,36 Ag.sch. „ 79.897.330,73	f 276.585.078,21
Papier o. h. Buitenl. in disconto	—
Idem eigen portef.	f 37.121.698,—	—
Af: Verkocht maar voor debk. nog niet afgel.	37.121.698,—
Beleeningen	H.-bk. f 72.323.751,85 incl. vrsch. B.-bk. „ 14.759.243,18 1/2 in rek.-crt. Ag.sch. „ 105.753.290,23 1/2 op onderp. f 192.836.285,27	—
Op Effecten	f 185.205.085,27	—
Op Goederen en Spec.	„ 7.631.200,—	192.836.285,27
Voorschotten a. h. Rijk	13.570.091,76
Munt en Muntmateriaal	Munt, Goud f 56.219.880.— Muntmat., Goud .. „ 549.727.736,67 f 605.947.616,67	—
Munt. Zilver, enz.	„ 13.172.245,08 1/2	—
Muntmat., Zilver ..	—	619.119.861,75 1/2
Effecten	Bel. v. h. Res.fonds. f 4.774.685,12 1/2 id. van 1/5 v. h. kapit. „ 3.903.652,87 1/2	8.678.338,—
Geb. en Meub. der Bank	3.594.000,—
Diverse rekeningen	33.005.103,23 1/2
		f 1.184.510.456,23
Passiva.		
Kapitaal	20.000.000,—
Reservefonds	5.000.000,—
Bankbiljetten in omloop	1.051.441.260,—
Bankassignatiën in omloop	2.054.237.56 1/2
Rek.-Cour. } Het Rijk f		—
saldo's: } Anderen „	75.898.268,90 1/2	75.898.268,90 1/2
Diverse rekeningen	30.116.689,76
		f 1.184.510.456,23

NED. BANK 17 Mei 1921 (vervolg).

Beschikbaar metaalsaldo..... f 892.503.675,29
 Op de basis van $\frac{1}{16}$ metaaldekking „ 166.624.922,—
 Minder bedragen bankbiljetten in omloop
 dan waartoe de Bank gerechtigd is... „ 1.962.518.376,45

Verschillen met den vorigen weekstaat:

	<i>Meer</i>	<i>Minder</i>
Disconto's	3,940.801,59	
Buitenlandsche wissels.....	893.157,—	
Beleeningen		15.821.055,95 $\frac{1}{16}$
Goud		229.848,97
Zilver		31.281.075,—
Bankbiljetten		
Part. Rek.-Crt. saldo's.....	19.169.178,65	

Voornaamste posten in duizenden guldens.

Data	Goud	Zilver	Bank- biljetten	Andere opeischb. schulden
17 Mei 1921.....	605.948	13.172	1.051.441	77.953
9 „ 1921.....	605.948	13.402	1.082.722	58.949
2 „ 1921.....	605.948	13.926	1.118.859	52.574
25 April 1921.....	610.976	14.434	1.043.276	61.924
18 „ 1921.....	610.976	14.867	1.047.210	56.115
15 Mei 1920.....	635.783	12.024	1.048.629	141.328
17 Mei 1919.....	662.160	7.545	1.042.667	104.158
25 Juli 1914.....	162.114	8.228	310.437	6.198

Data	Totaal bedrag disconto's	Hiervan Schatkist- promessen rechtstreeks	Belee- ningen	Beschik- baar Metaal- saldo	Dek- kings- percen- tage
17 Mei 1921	276.585	114.000	192.836	392.504	55
9 „ 1921	272.644	114.000	208.657	390.278	54
2 „ 1921	274.655	114.000	231.516	384.850	53
25 April 1921	244.148	107.000	196.017	403.624	57
18 „ 1921	234.179	97.000	203.112	404.422	57
15 Mei 1920	156.388	55.000	325.336	402.299	54
17 Mei 1919	153.333	101.000	228.517	439.960	58
25 Juli 1914	67.947	14.300	61.686	43.521 ¹⁾	75

¹⁾ Op de basis van $\frac{1}{16}$ metaaldekking.

Uit de bekendmaking van den Minister van Financiën blijkt, dat uitstonden op:

	9 Mei 1921	17 Mei 1921
Aan schatkistpromessen..	f 509.040.000,—	f 493.140.000,—
waarvan rechtstreeks bij de Ned. Bank geplaatst ..	„ 114.000.000,—	„ 114.000.000,—
Aan schatkistbiljetten ..	„ 82.531.000,—	„ 98.459.000,—
Aan zilyerbons	„ 44.718.395,50	„ 43.923.288,50

JAVASCHE BANK.

Voornaamste posten in duizenden guldens. De samengetrokken cijfers der laatste weken zijn telegraphisch ontvangen.

Data	Goud	Zilver	Bank- biljetten	Andere opeischb. schulden
7 Mei 1921.....	239.000		307.000	139.000
30 April 1921.....	238.750		313.500	155.500
23 „ 1921.....	238.500		316.500	154.500
2 April 1921.....	224.970	12.400	326.869	145.630
26 Mrt. 1921.....	224.974	12.009	325.809	141.456
19 „ 1921.....	225.081	11.761	329.435	138.861
12 „ 1921.....	225.310	11.512	338.078	135.917
8 Mei 1920.....	184.406	5.128	318.749	110.413
10 Mei 1919.....	127.144	8.482	219.161	116.585
25 Juli 1914.....	22.057	31.907	110.172	12.634

Data	Dis- conto's	Wissels, buiten N.-Ind. betaalbaar	Belee- ningen	Diverse reke- ningen ¹⁾	Beschik- baar metaal- saldo	Dek- kings- percen- tage
7 Mei 1921		195.500		***	149.800	54
30 Apr. 1921		221.000		***	144.950	51
23 „ 1921		224.000		***	144.300	***
2 Apr. 1921	37.267	23.771	103.486	30.929	143.120	50
26 Mrt. 1921	35.872	24.882	104.121	30.190	143.770	51
19 „ 1921	35.630	25.656	106.669	29.387	***	50
12 „ 1921	36.763	25.301	111.090	32.339	142.247	50
8 Mei 1920	19.347	24.491	149.167	37.441	103.907	44
10 Mei 1919	8.544	20.408	79.009	12.294	68.740	41
25 Juli 1914	7.259	6.395	47.934	2.228	4.842 ²⁾	44

¹⁾ Sluitpost der activa. ²⁾ Op de basis van $\frac{1}{16}$ metaaldekking.

DE SURINAAMSCHE BANK.

Voornaamste posten in duizenden guldens.

Data	Metaal	Circulatie	Andere opeischb. schulden	Disconto's	Div. reke- ningen ¹⁾
16 April 1921 ..	1.127	2.235	885	2.059	399
9 „ 1921 ..	1.126	2.268	708	2.049	388
2 „ 1921 ..	1.120	2.246	863	2.059	425
26 Mrt. 1921 ..	1.141	2.195	801	2.052	188
17 April 1920 ..	1.058	1.685	905	1.702	590
19 April 1919 ..	980	1.650	828	1.347	228
25 Juli 1914 ..	645	1.100	560	735	396

¹⁾ Sluitpost der activa.

BUITENLANDSCHE BANKSTATEN.

BANK VAN ENGELAND.

Voornaamste posten, onder bijvoeging der Currency Notes, in duizenden pond sterling.

Data	Metaal	Circulatie	Currency Notes.		
			Bedrag	Goudd.	Gov. Sec.
11 Mei 1921	128.363	128.768	337.726	28.500	302.069
4 „ 1921	128.358	129.528	338.442	28.500	302.735
27 April 1921	128.358	128.520	338.033	28.500	302.210
20 „ 1921	128.345	128.276	340.875	28.500	305.476
12 Mei 1920	112.519	111.313	345.479	28.500	324.854
14 Mei 1919	85.574	76.487	346.666	28.500	329.592
22 Juli 1914	40.164	29.317	—	—	—

Data	Gov. Sec.	Other Sec.	Public Depos.	Other Depos.	Re- serve	Dek- kings- perc. ¹⁾
11 Mei '21	49.186	78.903	14.861	113.561	18.045	14,05
4 „ '21	61.667	79.778	15.438	125.370	17.279	12,30
27 Apr. '21	54.627	86.041	15.292	125.968	18.288	12,90
20 „ '21	32.767	94.085	19.219	108.439	18.519	14,50
12 Mei '20	38.455	80.444	21.429	99.404	19.656	16,30
14 Mei '19	46.434	77.984	22.807	111.479	27.537	20,50
22 Juli '14	11.005	33.633	13.735	42.185	29.297	52 $\frac{1}{16}$

¹⁾ Verhouding tusschen Reserve en Deposits.

DUITSCHER RIJKSBANK.

Voornaamste posten, onder bijvoeging der Darlehenskassenscheine, in duizenden Mark.

Data	Metaal	Daarvan Goud	Kassen- scheine	Circu- latie	Dek- kings- perc. ¹⁾
7 Mei '21	1.100.275	1.091.577	22.967.097	71.114.541	34
30 Apr. '21	1.100.436	1.091.579	24.149.059	70.839.725	36
23 „ '21	1.100.467	1.091.583	23.630.632	68.379.152	36
15 „ '21	1.099.788	1.091.598	23.143.827	68.736.150	35
7 Mei '20	1.094.723	1.077.635	15.352.596	48.372.827	34
7 Mei '19	1.770.847	1.750.263	7.713.900	26.722.009	35
23 Juli '14	1.691.398	1.356.857	65.479	1.890.895	93

¹⁾ Dekking der circulatie door metaal en Kassenscheine.

Data	Wissels	Rek. Crt.	Darlehenskassenscheine	
			Totaal uitgegeven	In kas bij de Reichsbank
7 Mei 1921	56.799.257	14.980.623	32.490.700	22.903.000
30 Apr. 1921	60.893.729	20.855.989	33.750.800	24.087.400
23 „ 1921	54.020.794	15.945.450	33.248.500	23.567.900
15 „ 1921	59.252.063	20.436.489	32.958.900	23.083.800
7 Mei 1920	37.482.584	12.933.607	29.237.400	15.313.600
7 Mei 1919	29.144.615	12.255.907	18.535.600	7.304.800
23 Juli 1914	750.892	943.964	—	—

OOSTENRIJKSCH-HONGAARSCHE BANK.

Voornaamste posten in duizenden Kronen.

Data	Metaal-en goudwissels	Disc. en beleeningen	Bijz. schuld Oostenrijk en Hongarije	Bank- biljetten	Rek. Crt. saldo
15 Nov. '20	325.730	37.782.521	32.954.000	74.121.378	9.497.833
31 Oct. '20	321.121	36.474.610	32.954.000	72.902.605	9.930.245
7 Feb. '20	290.428	19.251.400	32.954.000	56.294.022	6.057.646
31 Jan. '20	291.083	19.162.543	32.954.000	56.772.802	6.220.536
15 Nov. '19	325.097	14.742.052	32.954.000	50.582.595	7.235.850
23 Juli '14	1.589.267	954.356	—	2.159.759	291.270

¹⁾ waarvan 222.669 goud, 46.598 buitenlandsche goudwissels en 56.463 munt en muntmateriaal zilver.

BANK VAN FRANKRIJK.

Voornaamste posten in duizenden francs.

Data	Goud	Waarvan in het Buitenland	Zilver	Te goed in het Buitenland	Buitgew. voorsch. ald. Staat
12 Mei '21	5.518.074	1.948.367	271.755	***	26.450.000
6 " '21	5.517.858	1.948.367	271.640	659.256	26.700.000
28 Apr. '21	5.514.735	1.948.367	271.386	655.811	26.000.000
21 " '21	5.508.534	1.948.367	271.268	648.746	26 200.000
13 Mei '20	5.586.767	1.978.278	240.843	694.490	26 050.000
15 Mei '19	5.548.290	1.978.278	308.235	803.999	23 000.000
23 Juli '14	4.104.390	—	639.620	—	—

Data als boven.	Wissels	Uitgestelde Wissels	Beleening	Bankbiljetten	Rek. Crt. Particulieren	Rek. Crt. Staat
	2.628.119	121.147	2.195.450	38.741.680	2.964.541	46.272
	3.047.968	126.722	2.156.980	38.832.839	3.087.147	27.570
	2.883.548	137.860	2.166.969	38.211.184	2.946.379	71.540
	2.655.590	162.418	2.192.422	38.282.514	2.857.762	39.376
	1.996.395	548.936	1.820.599	38.138.079	3.641.249	42.029
	911.701	878.410	1.227.980	34.324.384	3.308.435	167.859
	1.541.080	—	769.400	5.911.910	942.570	400.590

BANQUE NATIONALE DE BELGIQUE.

Voornaamste posten in duizenden francs.

Data	Metaal incl. buitenl. sald.	Beleening van buitenl. vorder.	Beleening van prom. d. provinc.	Binn. wissels en beleening	Circulatie	Rek. Crt. part.
11 Mei '21	335.009	84.653	480.000	814.890	6.176.829	447.709
4 " '21	333.545	84.653	480.000	836.865	6.173.739	486.886
28 Apr. '21	333.528	84.653	480.000	817.345	6.105.858	535.327
21 " '21	334.426	84.653	480.000	811.315	6.082.815	509.295
6 Mei '20	359.291	84.803	480.000	845.681	5.096.561	1.240.411

VEREENIGDE STATEN VAN NOORD-AMERIKA.

FEDERAL RESERVE BANKS.

Voornaamste posten in duizenden dollars.

Data	Goudvoorraad			Zilver etc.	F.R. Notes in circulatie
	Totaal bedrag	Dekking F.R. Notes	In het buitenl.		
15 Apr. '21	2.286.879	1.483.001	—	198.198	2.868.527
8 " '21	2.264.010	1.446.627	—	217.824	2.893.964
1 " '21	2.246.439	1.449.164	—	214.792	2.908.153
25 Mrt. '21	2.210.765	1.408.892	—	211.212	2.930.729
16 Apr. '20	1.955.294	1.293.196	112.781	132.437	3.073.693
18 Apr. '19	2.162.157	1.203.647	—	68.702	2.543.704

Data	Wissels	Totaal Deposito's	Gestort Kapitaal	Algem. Dekking pers. 1)	Percent. Gouddekking circul. 2)
15 Apr. '21	2.224.136	1.754.943	101.274	53,7	65,2
8 " '21	2.258.359	1.745.316	101.226	53,5	64,7
1 " '21	2.337.086	1.789.233	101.137	52,4	63,1
25 Mrt. '21	2.409.704	1.840.887	101.113	50,8	60,7
16 Apr. '20	2.827.975	2.709.344	91.272	43,3	48,0
18 Apr. '19	2.119.159	2.390.516	81.774	52,1	63,8

1) Verhouding tusschen: den totalen goudvoorraad, zilver etc., en de opeisbare schulden; F. R. Notes en netto deposito's. 2) Na aftrek van 35 pCt. der totale dekkingsmiddelen als dekking voor de netto deposito's.

PARTICULIERE BANKEN AANGESLOTEN BIJ HET FED. RES. STELSEL.

Voornaamste posten in duizenden dollars.

Data	Aantal banken	Totaal uitgezette gelden en beleggingen	Reserve bij de F. R. banks	Totaal deposito's	Waarvan time deposits
8 Apr. '21	820	12.464.689	1.251.801	13.431.345	2.923.013
1 " '21	823	12.558.939	1.263.106	13.521.565	2.925.227
25 Mrt. '21	823	12.598.819	1.259.573	13.446.812	2.932.472
18 " '21	824	12.654.481	1.252.032	13.649.792	2.926.448
9 Apr. '20	811	16.989.068	1.397.128	14.276.274	2.598.107
11 Apr. '19	773	14.373.392	1.252.477	12.463.867	1.692.990

Aan het eind van ieder kwartaal wordt een overzicht gegeven van enkele niet wekelijks opgenomen bankstaten.

EFFECTENBEURZEN.

Amsterdam, 14 Mei 1921.

Vroeger dan men had gedacht, is het besluit van de Duitsche Regeering tot acceptatie van de voorwaarden der Entente gekomen. Het ultimatum is aanvaard zonder eenige restrictie en al zal de toekomst moeten leeren, in hoeverre hieraan in alle finesses voldaan zal kunnen worden, het is niet te ontkennen, dat deze loop van zaken een aanmerkelijke verruiming der gemoederen te voorschijn heeft geroepen. Het schrikbeeld van de bezetting van het Ruhrgebied is voorloopig verdwenen; de funeste gevolgen voor het Duitsche industriele en handelsleven zullen zich thans niet voordoen, evenmin als de gevaren in Frankrijk, die wellicht gekomen zouden zijn in den vorm van ontstemming ten opzichte van de mobilisatie, teleurstelling wegens het niet-ontvangen der Duitsche schadeloosstellingsannuïteiten, enz. De internationale beurzen hebben één en ander ook op deze wijze opgevat, doch vooral de verschillende valuta's hebben zeer aanmerkelijke verbeteringen te aanschouwen gegeven. In de eerste plaats natuurlijk de Duitsche Rijksmark; in alle beurs-centra werd dit ruilmiddel zeer belangrijk hooger gewaardeerd, hoewel het wel vast staat, dat Duitschland nog lange reeksen van jaren zeer omvangrijke bedragen zal hebben af te staan, waardoor het betalingsmiddel een sterken druk zal hebben te ondergaan. Aan den anderen kant oordeelt men echter de positie zoodanig, dat het wellicht mogelijk zal worden de noodzakelijke kapitalen te vinden uit industrie en export, nu er een periode van betrekkelijke rust gaat ambreken. Doch ook de Fransche Franc heeft zich goed kunnen handhaven op het reeds eerder verhoogde peil. Daarentegen was er een reactie te constateeren voor het Pond Sterling, in verband met de ernstige gevolgen, die de mijnwerkersstaking voor de gansche Engelsche industrie en voor de scheepvaart met zich brengt. Ook de dollar heeft eerder neiging tot daling vertoond, doch dit is slechts als een voortzetting te beschouwen van de tot heden gevolgde lijn, sinds ongeveer een jaar, van het Amerikaansche betalingsmiddel.

Wat de beurzen betreft, heeft Berlijn zich van den zeer vasten kant doen kennen. De vorming van het nieuwe kabinet is mede gunstig ontvangen, zoodat dekkings-aankopen het hunne er toe hebben bijgedragen de beurs een opgewekt aanzien te verschaffen. Door de koersverheffing van de Mark in het buitenland waren valuta-waarden natuurlijk tot lageren prijs aangeboden, ook de 3 pCt. Duitse Rijksleening, die thans in zekeren zin ook tot de valuta-papieren mag worden gerekend, gezien het groote belang, dat men in den laatsten tijd bij dit fonds in het buitenland heeft verkregen. Ter beurze van Berlijn hoopt men inderdaad, zooals hierboven reeds werd uitgesproken, dat de industrie een periode van rustige ontwikkeling tegemoet gaat; ook oordeelt men, dat de noodzakelijkheid om aan de eischen der Entente te voldoen, de arbeidslust in het gansche Rijk zal stimuleeren. Tevens heeft men eenige hoop gevestigd op de opheffing der reeds bestaande sancties, teneer, waar men meent eenigen aandrang in dit opzicht van Engeland te zien uitgaan.

De beurs te Londen heeft wel een scherpe tegenstelling met, die van Berlijn gevormd. In de eerste plaats werkte het teleurstellend, dat het disconto der Bank of England niet is verlaagd. Na de jongste wijziging had men gehoopt een verdere verlaging tegemoet te kunnen zien, vooral, waar de geldmarkt hiertoe alle aanleiding geeft. Klaarblijkelijk echter heeft het bankbestuur het veiliger geoordeeld in deze voor het Britsche Rijk ernstige tijden het disconto nog vrij hoog te houden. Het gevolg is echter geweest, dat de toch al zeer serieus beoordeelde mijnwerkersstaking, de markt nog sterker ontzet heeft. De stemming werd ongeanimeerd en de omvang der zaken bleef uiterst beperkt. Engelsche staatsfondsen werden lager aangeboden, terwijl de aandelenmarkt ongunstig werd beïnvloed door de houding van aandelen Royal Dutch. Op de mijn-afdeeling ontstond vrij uitgebreid aanbod door de daling van aandelen De Beers, welke maatschappij zich voorstelt een obligatie-emissie door te voeren.

Eigenaardig is het, dat ook te Parijs de tendens eerder naar den flauwen kant is geweest. De oorzaak hiervan moet waarschijnlijk worden gevonden in de ontstemming bij zekere kringen, dat thans niet kan worden overgegaan tot het nemen van strenge maatregelen tegenover Duitschland en dat men de eerste betalings-termijnen rustig zal moeten afwachten. Er zijn in Frankrijk bovendien nog steeds zekere kringen, die niet zoozeer hechten aan het ontvangen der Duitsche gelden, dan wel er op aansturen het economisch leven van Duitschland zooveel mogelijk te

bemoeilijken. Voor deze kringen is het verloop van zaken natuurlijk een teleurstelling, hetgeen zich ter beurze heeft uitgesproken in een reactie. Hiertoe werkte ook mede de hogere waardeering van den Franc in het buitenland, waardoor speciaal vreemde fondsen als Royal Dutch gedrukt waren.

Te New York is de stemming slechts weinig veranderd. De omzetten zijn weliswaar nog vrij omvangrijk gebleven, doch de variaties zijn tot een minimum beperkt. Over het algemeen kon de tendens echter vast worden genoemd, met uitzondering dan van die fondsen, voor welke buitenslandsch aanbod kon ontstaan.

Te onzent heeft men in de afgelopen week slechts weinig kunnen merken van de onderbreking door de Pinksterdagen. Op de staatsfondsenmarkt was dit, zooals vanzelf spreekt, in het geheel niet het geval; hier waren de koersen ook eerder iets hooger, in verband met den dalenden prolongatiekoers. Buitenslandsche staats-papieren werden bijna niet omgezet.

	10 Mei.	12 Mei.	13 Mei.	Rijzing of daling.
5 % Ned. W. Sch. 1918	89 ¹ / ₄	88 ⁹ / ₁₆	88 ¹ / ₂	- ³ / ₈
4 ¹ / ₂ % " " " 1916	89 ³ / ₈	88 ¹ / ₈	88 ⁷ / ₈	- ¹ / ₂
4 % " " " 1916	80 ¹ / ₄	80 ¹ / ₈	80	- ¹ / ₄
3 ¹ / ₂ % " " "	68 ³ / ₄	68 ³ / ₄	68 ¹ / ₄	- ¹ / ₂
3 % " " "	58 ¹ / ₄	59	59 ¹ / ₁₆	+ ¹³ / ₁₆
2 ¹ / ₂ % Cert. N. W. S.	48 ³ / ₄	49 ³ / ₈	50	+ ¹ / ₄
5 % Oost-Indië 1915	90 ³ / ₈	90 ⁷ / ₈	90 ⁷ / ₈	+ ¹ / ₄
6 % " " 1919	94 ¹⁵ / ₁₆	94 ¹ / ₁₆	94	- ¹⁵ / ₁₆
4 % Oostenr. Koneprente	3 ³ / ₈	3 ³ / ₈	3 ³ / ₈	
5 % Rusland 1906	7 ⁷ / ₈	8	8	+ ¹ / ₈
4 % Rusl. bij Hope & Co.	8 ³ / ₁₆	7 ⁹ / ₁₆	7 ⁹ / ₁₆	- ⁵ / ₈
4 ¹ / ₂ % China Goud 1898 ..	62 ⁷ / ₈	62 ⁷ / ₈	62 ⁷ / ₈	
4 % Japan 1899	55	55	55	
4 % Argentinië Buitenl...	53 ³ / ₈	53 ³ / ₄	53 ³ / ₄	- ¹ / ₈
5 % Brazilië 1895	51 ¹ / ₂	51 ¹ / ₂	51 ¹ / ₂	
7 % Staatsspoor	104 ³ / ₈	104 ¹ / ₂	104 ¹ / ₂	+ ¹ / ₈
7 % Amsterdam	102	102	101 ³ / ₄	- ¹ / ₄

De aandelenmarkt heeft op sommige dagen een uitermate levendig voorkomen gehad, doch de richting bewoog zich in dalende lijn. Vooral de suikermarkt heeft het sterk moeten ontgelden. Nadat het algemeen aspect voor deze afdeling iets beter was geworden, als gevolg van het afsluiten van enkele transacties op Java en de iets hogere suiker-meldingen uit New York, keerde plotseling de tendens, als gevolg van uitgebreide berekeningen in de pers omtrent de winsten, door de V. J. S. P. te maken en van critieken op het beleid, speciaal op de verkoop-politiek, dier organisatie. Naar het schijnt heeft de Handelsvereniging „Amsterdam”, de grootste inbrengster in de V. J. S. P., ook aangedrongen op het onverwijd verkoopen van de nog resterende suikers uit oogst 1921, al zou dit dan ook moeten geschieden tot prijzen, die of slechts een uiterst geringe winst of zelfs een verlies zouden opleveren. Deze openbare discussies hebben zeer vele verkoop-orders uitgelokt en vele nieuwe blanco-posities doen ontstaan. Weliswaar is een licht redres te constateeren geweest, toen tegen het einde der berichtperiode een vastere houding voor de suikermarkt op Java werd gemeld, doch zelfs dit kon niet tot het slot van de beurs op den laatsten beursdag worden gehandhaafd. Men rekent nu reeds met afdoeningen tot f 12,— à f 14,—, terwijl de V. J. S. P. nog steeds een verkoop-limite heeft bepaald van f 17,—.

Ook de petroleum-afdeeling is uitermate lusteloos geweest. Geen enkele dag van de afgelopen week heeft enig herstel gebracht. Gedurende de beursuren zelf, was de tendens meestentijds zeer ongeanimeerd, zoodat het slot van iedere dag afzonderlijk, bijna steeds lager was dan de aanvang. Doch ook iedere volgende dag toonde lagere prijzen dan de voorgaande, zoodat het einde der week de laagste koersen voor aandelen Koninklijke Petroleum te aanschouwen heeft gegeven. Teekenend was het hier, dat deze reageerende beweging louter van Amsterdam uitging; volgens pariteits-berekening was het bijna voortdurend mogelijk hier ter beurze aankopen te bewerkstelligen en te Londen te verkoopen. Desniettemin bleef het aanbod hier voortduren. Een oorzaak hiervoor is moeilijk aan te toonen. Eensdeels moet die waarschijnlijk worden gezocht in den reagerenden Sterlingkoers; anderdeels in de circuleerende geruchten, dat de aandelen-emissie der Koninklijke Petroleum Maatschappij nog eenigen tijd uitgesteld zal worden. Juist met het oog op deze uitgifte was de tendens te voren iets geanimeerder geworden.

De overige petroleumwaarden daalden in verband met de beweging van het hoofdfonds ook wel eenigszins, doch lang niet in die mate. Zelfs bleek er eenig animo te bestaan voor aandelen Perlak Petroleum Maatschappij.

Bepaald opgewekt daarentegen waren *Tabaks-aandeelen*. De emissie van de nieuwe aandeelen der Deli-Maatschappij is, zooals wel te verwachten was, uitnemend geslaagd en onmiddellijk na den inschrijvingsdag noteerden de nieuwe aandelen reeds boven den prijs van uitgifte plus dien van de benodigde claims. Toen bovendien de taxaties voor de tabaks-inschrijving op 13 Mei bekend werden, sloeg de wilige stemming ook op de overige fondsen over, doch de grootste aandacht werd toch aan aandelen Deli Maatschappij besteed. De afdeling verlaat de week in opgewekte stemming.

De *Rubbermarkt* was vrijwel verlaten. Na de geringe opleving op de markt voor het ruwe product te Londen is opnieuw een apathische toestand ontstaan, met eenigszins reageerende prijzen, hetgeen de belangstelling te onzent voor de betrokken aandelen vrijwel elimineerde. De variaties waren, evenals de handel, zeer gering.

Industriele aandelen konden zich goed handhaven.

	10 Mei.	12 Mei.	13 Mei.	Rijzing of daling.
Amsterdamsche Bank	180	180 ¹ / ₂	180 ¹ / ₂	+ ¹ / ₂
Koloniale Bank	189 ¹ / ₂	184 ¹ / ₂	182 ¹ / ₂	- 7
Ned. Handel-Mij. cert. v. aand.	181 ¹ / ₄	181 ¹ / ₂	182 ¹ / ₂	+ ¹ / ₄
Rotterd. Bankvereniging..	118	118	118	
Amst. Superfosfaatfabriek .	123	123	125	+ 2
Van Berkel's Patent	104 ¹ / ₄	105	106 ¹ / ₂	+ ² / ₄
Insulinde Oliefabriek	61 ¹ / ₄	58 ¹ / ₂	57 ³ / ₄	- ³ / ₂
Jurgens' Ver. Fabr. pr. aand.	89 ³ / ₈	89 ⁷ / ₈	90	+ ³ / ₈
Hollandia Melkproducten ..	201	196 ¹ / ₄	196 ¹ / ₄	- ⁴ / ₄
Philips' Gloeilampenfabriek	323	326	323 ³ / ₄	+ ³ / ₄
R. S. Stokvis. & Zonen	578	578	578	
Vereenigde Blikfabrieken ..	99 ¹ / ₂	97 ¹ / ₂	97 ¹ / ₂	- 2
Compania Mercantil Argent.	147 ³ / ₄	149 ³ / ₄	149 ³ / ₄	+ 2
Cultuur-Mij. d. Vorstenland	208	164*	164 ³ / ₈	- 43 ³ / ₈
Handelsver. Amsterdam ...	437	414 ¹ / ₂	421	- 16
Holl. Transatl. Handelsver.	46	48 ³ / ₄	48 ³ / ₄	+ ² / ₄
Liode Teves & S okvis	121 ¹ / ₂	120 ¹ / ₂	121	- ¹ / ₂
Van Nierop & Co's Handel-Mij.	78 ¹ / ₂	79 ¹ / ₂	72 ¹ / ₂	- 6
Tels & Co's Handel-Mij.	72 ¹ / ₂	69	65	- ⁷ / ₂
Gecons. Holl. Petroleum-Mij.	217 ³ / ₄	215	213 ¹ / ₄	- ⁴ / ₂
Kon. Petroleum-Mij.	570 ¹ / ₂	548 ³ / ₄	543	- 27 ¹ / ₂
Orion Petroleum-Mij.				
Afgest. Aand.	48 ³ / ₈	48	47	- ¹ / ₈
Steauna Romana Petroleum				
Mij. .. Afgest. Aand.	64 ⁷ / ₈	64 ⁷ / ₈	65	+ ¹ / ₈
Amsterdam-Rubber-Mij. ...	109	108	107 ¹ / ₄	- ¹ / ₄
Nederl.-Rubber-Mij.	57	59 ¹ / ₂	57	
Oost-Java-Rubber-Mij.	184 ¹ / ₂	189	184	- ¹ / ₂
Deli-Batavia	428	410	410	- 18
Deli-Maatschappij	405 ³ / ₄	415 ¹ / ₂	424 ¹ / ₂	+ ¹⁸ / ₄
Medan-Tabak-Maatschappij .	324	324	325	+ 1
Senembah-Maatschappij	610	615	615	+ 5

*) Ex div. 30 %.

De *scheepvaartmarkt* daarentegen moest eenigszins reageeren. Wel zijn de tot nu toe verschenen jaarverslagen volkomen in overeenstemming met de verwachting en zijn de vooruitzichten zeker niet pessimistischer dan zij eenigen tijd geleden waren, doch het publiek toont zich nog steeds eenigszins huiverig om groote belangen bij scheepvaart te nemen. Het gevolg is geweest een lichte afbrokkeling der koersen, zonder noemenswaardige of opvallende voorvallen.

	10 Mei.	12 Mei.	13 Mei.	Rijzing of daling.
Holland-Amerika-Lijn	237	232	232	- 5
" " "gem.eig.	233	227	225 ¹ / ₄	- ⁷ / ₄
Holland-Gulf-Stoomv.-Mij...	100	101	102	+ 2
Hollandische Stoomboot-Mij.	94	94	94	
Java-China-Japan-Lijn	153	153	150 ¹ / ₂	- ² / ₂
Kon. Hollandsche Lloyd ...	80 ³ / ₄	79 ³ / ₄	79	- ¹ / ₄
Kon. Ned. Stoomb.-Mij.	128	124	122 ³ / ₄	- ⁵ / ₄
Koninkl. Paketvaart Mij. ...	134 ³ / ₈	129 ¹ / ₈	127 ¹ / ₄	- ⁷ / ₈
Maatschappij Zeevaart	109	109 ³ / ₄	109 ³ / ₄	+ ³ / ₄
Nederl. Scheepvaart-Unie ..	165	160	159 ¹ / ₂	- ⁵ / ₂
Nievelt Goudriaan	238	239	239	+ 1
Rotterdamsche Lloyd	170 ¹ / ₄	162 ³ / ₄	163	- ⁷ / ₄
Stoomv.-Mij. „Hillegersberg”	106	106	106	
" " „Nederland” ..	197 ¹ / ₂	195 ³ / ₄	196 ³ / ₄	- ³ / ₄
" " „Noordzee” ...	41	38 ¹ / ₂	38 ¹ / ₂	- ² / ₂
" " „Oostzee”	110	104 ¹ / ₂	104 ¹ / ₂	- ⁵ / ₂

De *Amerikaansche markt* bleef loom en zonder interesse van beteekenis. Alleen in Studebakers ontwikkelde zich op enkele dagen eenige belangstelling.

	10 Mei.	12 Mei.	13 Mei.	Rijzing of daling.
American Car & Foundry ..	150	150	150	
Anaconda Copper	91 ¹ / ₈	97	92 ¹ / ₂	+ ¹ / ₈

	10 Mei.	12 Mei.	13 Mei.	Rijzing of daling.
Un. States Steel Corp.	96 1/4	95 1/4	94 1/2	— 1 3/4
Atchison Topeka.....	94 1/2	94 1/2	94 1/2	
Southern Pacific.....	88	87 7/8	87 7/8	— 1/8
Union Pacific	135 1/4	136	134 3/8	— 7/8
Int. Merc. Marine orig. Com.	18 1/8	17 3/8	17 1/2	— 5/8
" " " " prefs.	67 3/4	62 1/4	63 3/4	— 4

De geldmarkt is iets ruimer geworden; *prolongatie* aan het einde der berichtsperiode 3 1/2 pCt.

**GOEDERENHANDEL.
GRANEN.**

17 MEI 1921.

Alle berichten zijn het er over eens, dat de graanoogsten in Europa (afgezien natuurlijk van Rusland) zich gunstig blijven ontwikkelen. Regen heeft in verschillende landen de klachten over droogte doen ophouden. Ook in de uitvoerlanden staan de oogsten er goed voor. Slechts Britsch-Indië blijft eene uitzondering maken. Uit het maandelijksche oogstbericht van het Amerikaansche Ministerie van Landbouw blijkt, dat eene flinke opbrengst van winter-tarwe, belangrijk boven die van het vorige jaar, meer en meer waarschijnlijk wordt. Wel schijnt het juist te zijn, dat er wat minder zomertarwe is uitgezaaid, doch eerst het Juni-rapport zal hierover betrouwbare gegevens brengen. Ook uit Canada zijn de berichten gunstig, terwijl sommige berichten uit Australië spreken van eene vermeerdering van den tarweuitzaai. De tarweverscheppingen uit de gezamenlijke uitvoerlanden zijn de laatste weken zeer groot, ofschoon het tempo der afladingen uit Argentinië nog steeds niet verbeterd. De staking in de haven van Buenos Aires, die de verscheppingen zeer bezwaarlijk maakt, doet daaraan geen goed. Het landbouwinstituut te Rome meent, dat, hoewel met het begin van het nieuwe seizoen de tarweoverschotten geringer zullen zijn om dat verschil te neutraliseeren en tevens in ruime mate te voorzien in de Europeesche tarwebehoeften in het nieuwe seizoen.

Ondanks deze gegevens, die alle eene gemakkelijke stemming op de tarwemarkt zouden doen verwachten, blijven die markten in de uitvoerlanden vast. Chicago sloot op 16 Mei voor den Meitermijn 7 dollarcenten per 60 lbs. en per Juli 2 cent boven de prijzen van eene week te voren. De vaste factor van de vrij goede Europeesche vraag voor spoedige tarwe maakt zich daar sterker voelbaar dan de gunstige oogstverwachtingen. In verschillende Europeesche landen is die vraag naar spoedige tarwe zelfs zeer sterk en worden telkens weer zeer hooge premies betaald voor stoomende en ladende partijen. Meestal zijn het slechts voor die posities, dat koopers te vinden zijn, terwijl latere verscheppingen moeilijk te plaatsen zijn. Weliswaar betreft dit eigenlijk slechts de kleinere Europeesche landen, die echter telkens weer, nu het eene dan het andere land, partijen

voor hooge prijzen uit de markt nemen. In de afgelopen week betaalden Portugal, Oostenrijk, Polen, Zweden op deze wijze hooge premies voor spoedige tarwe. Ook Nederland liet zich nu en dan gelden en zelfs Hongarije trad plotseling voor hooge prijzen op als koper voor spoedig leverbare Noord- en Zuid-Amerikaansche tarwe. Het schijnt, dat de Hongaarsche regeering den boeren, die hun tarwe en rogge niet in voldoende hoeveelheden aan de markt brengen, wil toonen, dat zij zich ook op andere wijze weet te helpen en hen daardoor tot eene betere aflevering der inlandsche tarwe en rogge wil brengen. De groote koopers, Engeland en Duitschland, blijven vrij onverschillig en koopen weinig tarwe. Duitschland is reeds geruimen tijd niet als koper van broodgraan aan de markt en toont nog weinig neiging om de inkoop te hervatten en in Engeland hebben particulieren en handel voldoende inkoop gedaan om eenigen tijd te kunnen pauzeeren. Weliswaar heeft de Engelsche regeering den laatsten tijd flink van hare voorraden verkocht, doch het restant harer voorwaarden en engagementen te zamen met de inkoop van den handel zijn voldoende voor een verbruik van eenige maanden. Men heeft daar dan ook in de afgelopen week voor de hoogere prijzen weinig gekocht en evenmin meegedaan aan het betalen van de hooge premies voor spoedige posities. De groote tarweverscheppingen der exportlanden betreffen grotendeels oude verkoopen, vooral naar Engeland en Duitschland.

In Argentinië heeft in het begin der week de tarwemarkt sterk onder den invloed gestaan van sterke fluctuaties in den pesokoers, die zich echter spoedig op een enigszins verhoogd niveau weder vrijwel stabiliseerde. Daarna is echter voor tarwe nog eene prijsstijging gevolgd, die op de termijnmarkten gisteren nog voortduurde. Het schijnt echter, dat zij ook verband houdt met de staking te Buenos Aires. In Europa had verder de van Argentinië nog steeds vaste vrachtenmarkt verhooging der vraagprijzen ten gevolge. De staking in de Engelsche koloniën beperkt nog steeds het aanbod van scheepsruimte van Argentinië. Zij brengt mede, dat ook in andere landen het verkrijgen van bunkerkolen langzamerhand bezwaarlijker begint te worden, waardoor het uitvaren in ballast naar Zuid-Amerika, ondanks de gestegen vrachten, moeilijkheden meebrengt.

In voedergranen waren in het algemeen de omzetten in de afgelopen week aan de Europeesche markten niet groot. De maismarkt in Engeland was meestal stil. De verwachting, dat de staking te Buenos Aires de verscheppingen van maïs in Mei zal tegenhouden, leidde nu en dan tot vermeerdering der vraag voor geladen ladingen en parcels, doch de vraag bleek toch voor het eerst sedert geruimen tijd niet voldoende om de aangeboden ladingen Donaumaïs op te nemen. Eenige daarvan werden naar het vasteland, waarbij ook Rotterdam, gedirigeerd. Ondanks de staking te Buenos Aires zijn de Argentijnsche verscheppingen van nieuwe maïs in ernst begonnen. Eene te Antwerpen aangekomen partij was van uitstekende kwaliteit, ondanks de

Noteeringen.

Data	Chicago			Buenos Ayres		
	Tarwe Mei	Mais Mei	Haver Mei	Tarwe Juni	Mais Juni	Lijnzaad Juni
14 Mei '21	143 1/4	60 3/8	37 1/4	16,40	7,40	16,50
7 ,, '21	141 1/2	59 3/8	36 3/8	16,15	7,40	15,55
14 Mei '20	226	196	106	23,—	11,45	28,25
14 Mei '19	226	170	67 3/4	11,30	5,95	23,90
14 Mei '18	220	127 7/8	74 3/8	12,70 *)	5,30	24,20
20 Juli '14	82 1)	56 3/8 1)	36 1/2 1)	9,40 2)	5,38 2)	13,70 2)

1) per Dec. 2) per Sept. 3) per Juli.

Locoprijzen te Rotterdam/Amsterdam.

Soorten	17 Mei 1921	9 Mei 1921	16 Mei 1920
Tarwe*	20,50	20,50	40,—
Rogge (No. 2 Western) 1)	21,—	21,—	30,—
Maïs (La Plata)	255,—	255,—	409,—
Gerst (48 lb. malting) .. 2)	260,—	260,—	525,—
Haver (38 lb. white cl.) .. 1)	13,—	13,—	22,—
Lijnkoeken (Noord-Amerika van La Plata-zaad)*	137,50	145,—	222,50
Lijnzaad (La Plata).... 4)	353,—	320,—	845,—

1) p. 100 K.G. 2) p. 2000 K.G. 3) p. 1000 K.G. 4) per 1960 K.G. *) Hard/Red Winter Wheat nr. 2.

AANVOEREN in tons van 1000 K.G.

Artikelen.	Rotterdam			Amsterdam			Totaal	
	9 Mei/14 Mei 1921	Sedert 1 Jan. 1921	Overeenk. t/daak 1920	9 Mei/14 Mei 1921	Sedert 1 Jan. 1921	Overeenk. t/daak 1920	1921	1920
Tarwe.....	9.163	348.137	155.703	—	7.111	20.717	355.248	510.951
Rogge.....	2.493	48.804	205	—	—	22.059	48.804	49.009
Boekweit	—	2.792	2.500	—	500	—	3.292	5.792
Maïs	5.471	305.702	109.388	—	32.717	18.924	338.419	347.807
Gerst	528	94.512	5.252	458	3.573	120	98.085	5.372
Haver	36	9.697	16.397	—	430	—	10.127	16.397
Lijnzaad	—	65.126	13.024	1.151	38.525	2.424	103.651	15.448
Lijnkoek	85	54.171	20.858	—	9.296	1.406	63.467	22.264
Tarwemeel	179	9.173	9.384	—	1.070	—	10.243	9.384
Andere meelsoorten	—	13.200	3.228	158	1.247	100	14.447	3.328

nog steeds aankomende berichten, die op een te hoog vochtgehalte wijzen. Blijkbaar geldt dit niet voor alle nieuwe maïs, waarvan de aanvoeren uit het Argentijnsche binnenland naar de havens den laatsten tijd sterk vermeerdere. Toch blijft de maïsmarkt in Argentinië vast met in den loop der week eene prijsverhoging van 20 à 25 centavos per 100 Kgr. De belangstelling in Europa was echter voor Platamaïs op aflading gering. Nu en dan traden afladers op, in Engeland en op het vasteland, als koopers voor Mei/Juni aflading.

De maïsmarkt in de Vereenigde Staten was eveneens vast, doch gisteren trad eene reactie in en de prijs is nu te Chicago weder voor den Mei-termijn op dien van eene week te voren, voor den Juli-termijn op $\frac{1}{4}$ dollarcent per 56 lbs., daaronder aangekomen. De maïsverscheperingen zijn de laatste weken voldoende en vrij constant. De Donau verlaadde in de vorige week zeer weinig, ditmaal echter weer wat meer en de Vereenigde Staten iets minder. Duitschland blijft geregeld Noord-Amerikaansche maïs koopen en in de laatste dagen ook weder Zuid-Afrikaansche, die goedkoop wordt aangeboden, ter aflading in Mei en Juni.

Lijnzaad is de laatste dagen sterk in prijs gestegen als gevolg van sterke prijsverhoging in Argentinië. Na eenige verlagings in het begin der week bedroeg die prijsverhoging ongeveer 2,35 pesos per 100 Kgr. In den aanvang der beweging werd die door Europa gevolgd en betaalden Engeland, Nederland en Duitschland telkens de hoogere prijzen. De laatste dagen is dat niet meer het geval, doch de belangstelling der koopers blijft bestaan.

Nederland. Voor spoedige tarwe blijven de Nederlandsche molenaars steeds belangstelling toonen en geregeld komen zaken tot stand. Zolang echter Duitschland geen tarwe en rogge koopt, blijft de omzet in tarwe aan de Nederlandsche markten echter ver ten achter bij eenigen tijd geleden. Wel worden nu en dan zaken gedaan in stoomende partijen naar kleinere Europeesche importlanden, waarvoor dan telkens hooge premies boven latere posities worden betaald. In rogge bestaat zeer weinig handel.

Maïs was ook in ons land de laatste dagen stil. Wel worden er geregeld zaken gedaan in gedroogde Noord-Amerikaansche maïs ter aflading in Mei en een enkelen keer voor eerste helft Juni, doch de omzet is niet groot. Voor spoedige partijen zijn wegens het opruimen der voorraden en beperkt aanbod hooge premies te maken. In verband daarmee bestaat meer belangstelling voor Donausoorten, waarin uit spoedig verwachte boeten nu en dan wordt gekocht. Ook het aanbod van oude Platamaïs wordt, hoewel langzaam, opgenomen, ondanks de in dit jaargetijde weinig oogelijke kwaliteit. In nieuwe Platamaïs gaat zeer weinig om. Ook in gerst en haver zijn de zaken stil.

In lijnzaad werd tot de stijgende prijzen nu en dan een flinke omzet bereikt. De stoomende voorraad is gering en ook het aanbod van loco partijen is den laatsten tijd sterk verminderd. Niet slechts werd daarvan door Nederlandsche olieslaggers gekocht, doch geregeld vond en vindt nog verkoop daarvan naar het buitenland plaats, voornamelijk Duitschland en Scandinavië.

KATOEN.

Marktbericht van de heeren Sir Jacob Behrens & Sons, Manchester, d.d. 11 Mei 1921.

Het is, in verband met de vele ongunstige omstandigheden, wel merkwaardig, hoe vast prijzen van Amerikaansche katoen blijven. Ongetwijfeld is de voortdurende stijging van den dollar-koers en tevens de betere koersen van francs en lires wel een gunstige factor, terwijl de aanneming van het Ultimatum der Geallieerden (door Duitschland ook een beteren invloed op zaken zal hebben. Men verwacht, dat de reductie van de loonen in Lancashire zonder groote moeilijkheden zal kunnen geschieden. Het begin van den nieuwen oogst schijnt vrij gunstig te zijn, hoewel in verschillende gevallen door het slechte weer opnieuw geplant is moeten worden, terwijl de vermindering van den aanplant op pl.m. 30 pCt. getaxeerd wordt. Egyptische katoen is onveranderd in prijs, maar onderwindt weinig belangstelling, terwijl de prijs in verhouding met Amerikaansche katoen vrij hoog is en de zichtbare voorraad ook geregeld toeneemt.

Garens van Amerikaansche katoen zijn wat vaster, ook al doordat verkoopers nogal wat orders hebben geboekt. De kolencrisis heeft een ongunstigen invloed op de zaken, omdat vele koopers liever wachten tot er een oplossing is gekomen. Wel zijn enkele spinnerijen vrij goed van steenkolen voorzien, doch andere hebben geen voorraad meer, terwijl ook de voorradige steenkolen elk oogenblik

in beslag kunnen worden genomen ten behoeve van andere bedrijven. Hoewel er voor binnenlandsch verbruik vrij wel wat in garens wordt gedaan, onderwindt de export-vraag den madeeligen invloed van de jongste verhoogingen in prijs van de courante nummers voor Indië en China en van het feit, dat verkoopers voor alle nieuwe contracten de „strike clause” verlangen. De vraag is overigens vrij omvangrijk en omvat alle nummers van 30er tot 100er enkel en voor getwijnde garens alle nummers 30/2 en daanboven. Voor Egyptische garens bestaat nog geen belangstelling. De uitvoeren van den Board of Trade voor April vertoonen een belangrijke daling en de totaaluitvoer bedraagt slechts 8.852.700 lbs. tegen 11.100.200 lbs. verleden jaar en 18.578.600 lbs. in 1913.

In de doekmarkt gaat weinig om, voornamelijk door de groote onzekerheid in de industrie. Bovendien is de Pinkstervacantie in zicht en zullen de meeste firma's de volgende week wel sluiten. Het is dan ook heel natuurlijk, dat de doekmarkt wat kalmer is, terwijl bovendien Indië den laatsten tijd mogal gekocht heeft. Van China, Java en andere markten komen echter nog wel aanvragen binnen en is de stemming op de doekmarkt dan ook bepaald beter en prijzen zeer vast.

4 Mei 11 Mei Oost. koersen. 4 Mei 11 Mei
Liverpoolnoteeringen.

G. M. Texas 8,63 8,73 T.T. op Indië . . . 1/3 1/3
F.G.F. Sakellaridis 17,00 16,50 T.T. op Hongkong 2/6 2/6
G.F. No. 1 Oomra 4,40 4,40 T.T. op Shanghai 3/3 3/3

Noteering voor Loco-Katoen. (Middling Uplands).

	14 Mei '21	9 Mei '21	2 Mei '21	14 Mei '20	14 Mei '19
New York voor Middling ..	12,70 c	12,95 c	12,90 c	41,15 c	29,35 c
New Orleans voor Middling	11,88 c	11,88 c	11,50 c	40,25 c	28,13
Liverpool voor Fy Middling	8,13 d	8,34 d	8,03 d	27,65 d	18,— d

1) 13 Mei 1921.

Ontvangsten in- en uitvoeren van Amerikaansche havens. (In duizendtallen balen).

	1 Aug. '20	Ooreenkomstige perioden	
	13 Mei '21	1919-1920	1918-1919
Ontvangsten Gulf-Havens..	4348	3997	3184
„ Atlant. Havens	1347	2862	1998
Uitvoer naar Gr. Britannië	1390	2823	1849
„ „ 't Vasteland.	2846	2941	2216
„ „ Japan etc..			

Voorraden in duizendtallen	13 Mei '21	14 Mei '20	16 Mei '19
Amerik. havens.....	1566	1116	1253
Binnenland.....	1473	1052	1309
New York	131	44	98
New Orleans	413	336	412
Liverpool	990	1205	533

SUIKER.

De Engelsche Board of Trade Statistiek over April luidt:

	Apr. 1921	Apr. 1920	Jan.-Apr. 1921	Jan.-Apr. 1920
Import rietsuiker	161.395	164.126	359.245	415.494
„ biet „	—	—	—	—
„ geraffineerd ..	48.682	11.108	102.988	81.065
Totaal.....	210.077	175.234	462.233	496.559
Voorraad in Entrepot..	367.600	312.100	—	—
„ „ Raffinader.	34.950	35.150	—	—
Ophrengst „	58.981	59.037	316.158	220.405
Totaal binnenl. verbruik	118.839	89.325	453.129	421.049
„ export	45	183	567	1.891

Tegen een consumptie in Maart van 147.284 tons valt het April-verbruik tegen.

Op de suikermarkten heerschte in de afgelopen week wat meer activiteit. Te New York bestond er goede vraag naar geraffineerde suiker en werd in de eerste helft der week het een en ander afgesloten tot geleidelijk oloopende prijzen. Daarna was eenigszins vacantiestemming merkbaar en zakten de noteeringen op termijn weer in tot 3,86 voor Juli, 3,92 voor September, 3,87 voor October en 3,77 voor

November, terwijl de noteering voor spot centrifugals onveranderd 4,89 c. bleef.

Op Java kwamen tot de verlaagde prijzen der tweede hand, n.l. ongeveer f 15,— voor superieur, Britsch-Indische koopers in de markt en werden verschillende partijen Mei/Juni/Juli afscheep naar deze richting verkocht. Daarna toonden zich verkeerper, die op deze prijsbasis veel geld verliezen, iets gereserveerder, doch bieden nog steeds beneden de verkooplimes der Producentenvereniging aan. Deze toestand zal wel zoo blijven, totdat de speculanten hun bezit verkocht hebben of een gunstige wijziging der stemming op de wereldsuikermarkt het houden op hoogere prijzen in de hand werkt. Onder deze omstandigheden was dan ook de officieele verlaging van de limites der Producentenvereniging geheel nutteloos en voor tweede handhouders van Javasuiker zelfs fnuikend.

Volgens het „Archief” werd op Java voor oogst 1921 2,3 pCt. meer suikerriet aangeplant dan voor oogst 1920. De totale productie over 1920 bedroeg 1.543.923 tons.

De laatste Cuba-statistiek luidt:

	1921	1920	1919	
Weekontvangst tot 7 Mei	132.000	106.129	144.699	tons
Tot. ontv. 1 Dec. '20-7 Mei	2.295.000	2.676.529	2.609.836	„
Werkende fabrieken.....	195	137	183	„
Weekexport tot 7 Mei ..	48.000	110.058	97.893	„
Tot. exp. 1 Jan.-7 Mei ..	1.138.000	1.977.220	1.528.804	„
Totale voorraad 7 Mei ..	1.155.000	669.018	1.080.790	„

NOTEERINGEN.

Data	Amsterdam per loopende maand	Londen			New York 96 pCt. Centrifugals
		Tates Cuba No. 1	White Java f.o.b. per	Amer. Granulated c.i.f.	
			Jul/Aug.	April/Mei	
11 Mei '21	f —	Sh. 66/-	Sh. 24/6	Sh. 33/6	\$ cts. 4,89
4 „ '21	—	70/-	23/-	—	5,25
11 Mei '20	—	84/-	103/6	119/-	21,57
11 Mei '19	—	64/9	32/-	—	7,28
11 Juli '14	„11 1/2/23	—	—	—	3,28

KOFFIE.

(Mededeeling van de Makelaars G. Duuring & Zoon, Kolff & Witkamp en Leonard Jacobson & Zonen).

Noteeringen en voorraden.

Data	Rio		Santos		Wisselkoers
	Voorraad	Prijs No. 7	Voorraad	Prijs No. 4	
14 Mei 1921	1)	1)	1)	1)	1)
7 „ 1921	646.000	8.845	2.912.000	10.900	8 7/16
30 April 1921	590.000	8.845	2.867.000	10.800	8 5/8
14 Mei 1920	330.000	10.725	2.342.000	2)	16 1/2

Ontvangsten.

Data	Rio		Santos	
	Afgelopen week	Sedert 1 Juli	Afgelopen week	Sedert 1 Juli
14 Mei 1921	55.000	2.707.000	119.000	9.425.000
14 Mei 1920	43.000	2.211.000	30.000	3.845.000

1) Feestdag. 2) Nominaal 15.000 tot 14.000.

HUIDEN.

Bericht van de firma Grisar & Co.

Bij levendigen handel blijft de markt vast; ook hier ter plaatse is veel vraag, maar het ontbreekt aan passende waar. Men meldt ons een verkoop van 2500 saladeros huiden, die nog niet aan de markt gesteld waren.

Voor droge Buenos Aires Americanos en Montevideos worden zaken moeilijker, daar verkoopters 20 pCt. zomerhaar als conditie stellen. Voor half haar en opwaarts ontbreken offerten.

Inlandsche artikelen blijven gevraagd en is de stemming vast. Aan het abattoir wordt 25 à 26 cent betaald. De April/Mei productie van de Rotterdamse Huidenclub wordt de volgende maand publiek geveild.

Kalfsvellen vast.

Paardehuiden genieten wederom meer belangstelling.

Looistoffen met belangrijke afdoeningen in Quebracho en Mimosa.

Rotterdam, 14 Mei 1921.

COPRA.

De markt was deze week aanvankelijk flauw gestemd, doch herstelden de prijzen zich ten slotte weer gedeeltelijk. De noteeringen zijn:

f.m.s., loco.....	f	35,50
Ned.-Ind. „ Maart/Mei.....	„	34,50
Java „ April/Juni	„	34,25
„ „ Mei/Juni	„	34,—
„ „ Juni/Augustus.....	„	33,75

alles naar Holland/Hamburg.

Holland f 0,25 lager.

17 Mei 1921.

RUBBER.

Gedurende de afgelopen week was de markt zeer rustig en prijzen bewogen zich tusschen 51 en 53 cents voor crêpe en 47/49 cents voor standard sheets. Er worden echter nog steeds weinig zaken gedaan.

De noteeringen zijn:		einde voorafgaande week:	
Prima Crêpe loco	52 1/2 c.	52 1/2 c.	52 1/2 c.
„ „ Juni	53 1/2 „	53 1/2 „	53 1/2 „
„ „ Juli/Sept.	55 „	56 1/2 „	56 1/2 „
Smoked Sheets loco	48 „	48 „	48 „
„ „ Juni	48 „	48 „	48 „
„ „ Juli/Sept.	50 1/2 „	50 „	50 „

17 Mei 1921.

METALEN.

Loco-Noteeringen te Londen:

Data	Ijzer Cleo. No. 3	Koper Standard	Tin	Loed	Zink
17 Mei 1921..	nom.	74.2/6	181.2/6	23.12/6	27.-/-
9 Mei 1921..	nom.	72.7/6	176.2/6	24.-/-	26.-/-
17 Mei 1920..	nom.	99.7/6	296.-/-	40.5/-	45.15/-
19 Mei 1919..	nom.	79.2/6	246.15/-	24.7/6	36.-/-
20 Juli 1914..	51/4	61.-/-	145.15/-	19.-/-	21.10/-

VERKEERSWEZEN.

SCHEEPVAART.

GRAAN.

Data	Petrograd Londen/R'dam	Odessa Rotterdam	Atl. Kust Ver. Staten		San Lorenzo	
			Rotterdam	Bristol Kanaal	Rotterdam	Engeland
9/14 Mei 1921	—	—	6/6	6/6	54/6	54/6
2/7 „ 1921	—	—	6/6	6/6	50/-	50/-
10/15 Mei 1920	—	—	—	10/6 1/2	120/-	112/6 1/2
12/17 „ 1919	—	—	f 21,-	8/6 1/2	f 130,-	62/6 1/2
Juli 1914	11 d.	7/3	1/11 1/4	1/11 1/4	12/-	12/-

KOLEN.

Data	Cardiff				Oostk. Engeland	
	Bordeaux	Genoa	Port Said	La Plata Rivier	Rotterdam	Gothenburg
9/14 Mei '21	—	—	—	—	—	—
2/7 „ '21	—	—	—	—	—	—
10/15 Mei '20	37/6	62/6	75/-	—	f 12,-	—
12/17 „ '19	28/-	47/6	47/6	47/6	f 10,-	Kr. 45
Juli 1914	fr. 7,-	7/-	7/3	14/6	3/2	4/-

DIVERSEN.

Data	Bombay West Europa (d.w.)	Birma West Europa (rijst)	Vladtoestock West Europa	Chili West Europa (salpeter)
9/14 Mei 1921....	22/6	35/-	—	32/6
2/7 April 1921....	—	—	—	32/6
10/15 Mei 1920....	105/-	140/-	—	100/-
12/17 „ 1919....	115/-	150/- 1)	—	—
Juli 1914....	14/6	16/3	25/-	22/3.

1) Voor Britsche schepen.

Graan Petrograd per quarter van 496 lbs. zwaar, Odessa per unit, Ver. Staten per quarter van 480 lbs. zwaar.

Overige noteeringen per ton van 1015 K.G.

INKLARINGEN.					DORDRECHT.				
IJMUIDEN.									
Landen van herkomst	April 1921		April 1920		Landen van herkomst	April 1921		April 1920	
	Aantal schepen	N. R. T.	Aantal schepen	N. R. T.		Aantal schepen	N. R. T.	Aantal schepen	N. R. T.
Binnenl. havens.	17	14.400	3	664	Binnenl. havens.	1	138	—	—
Groot-Brittannië	70	50.883	13	9.034	Groot-Brittannië	—	—	1	46
Duitschland	26	27.793	8	4.867	Duitschland	—	—	9	1.978
Noorwegen	4	1.963	11	3.401	Noorwegen	—	—	1	268
Zweden	3	2.091	4	1.486	België	—	—	3	3.975
Denemarken	6	2.842	2	450	Letland	1	121	—	—
Finland	—	—	2	2.103	Totaal	2	259	14	6.267
Frankrijk	17	9.344	7	3.717	Nationaliteit.	—	—	—	—
Spanje	2	1.736	1	906	Nederlandsche	1	138	4	738
Portugal	3	2.418	1	977	Britsche	—	—	1	46
Levant	3	3.790	2	1.578	Duitsche	1	121	5	1.240
Over. W.k. Afrika	2	2.694	2	1.917	Noorsche	—	—	1	268
Oostkust Afrika.	1	1.948	—	—	Belgische	—	—	2	522
Ned. Oost-Indië.	7	29.650	6	16.409	Vereen. Staten	—	—	1	3.453
And. Aziat. hav.	1	4.308	—	—	Totaal	2	259	14	6.267
Vereen. Staten	4	8.777	1	2.380	(Gerard Mauritz.)				
Midden-Amerika	2	8.050	3	3.676	DELFTZIJL.				
Ned. West-Indië.	—	—	—	—	Landen van herkomst	April 1921		April 1920	
Ned. Antillen.	3	6.458	3	13.658		Aantal schepen	N. R. T.	Aantal schepen	N. R. T.
Argentinië, Uruguay	4	19.749	5	16.297	Binnenl. havens.	—	—	3	335
Chili	2	6.548	—	—	Groot-Brittannië	1	433	1	64
Totaal	177	205.442	74	83.529	Duitschland	18	3.977	47	6.816
Periode 1 Jan. — 30 April	747	878.037	439	523.704	Noorwegen	1	334	—	—
Nationaliteit.	—	—	—	—	Zweden	—	—	11	2.075
Nederlandsche	101	131.893	41	53.985	Denemarken	—	—	2	114
Britsche	37	47.467	9	20.362	Rusland-Oostz.h.	—	—	1	69
Duitsche	18	9.384	22	7.970	Finland	2	492	1	378
Noorsche	7	2.281	1	689	Vereen. Staten	2	932	—	—
Belgische	1	1.872	—	—	Chili	2	6.440	—	—
Fransche	4	2.307	—	—	Totaal	26	12.608	66	9.851
Zweedsche	6	3.969	—	—	Nationaliteit.	—	—	—	—
Deensche	—	—	1	523	Nederlandsche	6	1.164	18	3.329
Vereenigde Stat.	2	5.802	—	—	Britsche	2	932	—	—
Andere	1	467	—	—	Duitsche	18	10.512	48	6.522
	177	205.442	74	83.529	Totaal	26	12.608	66	9.851

(Vereenigde Scheepsagenturen van Halverhout & Zwart en Zurmühlen & Co.)

(A. van Dijk.)

Naamlooze Vennoetschap

THOMSEN'S HAVENBEDRIJF

gevestigd te ROTTERDAM.

7 pCt. Vijftienjarige Obligatieleening groot f 1.500.000.—

Trustee voor Obligatiehouders: Nederlandsch Administratie- en Trustkantoor.

De ondergeteekende bericht, dat de inschrijving op bovenbedoelde leening is opengesteld op

WOENSDAG 25 MEI 1921

van des voormiddags 9 tot des namiddags 4 uur.

bij hare kantoren te ROTTERDAM, AMSTERDAM en 's-GRAVENHAGE, tot den koers van

100 pCt.

Prospectussen, inschrijvingsbiljetten en exemplaren van de statuten zijn bij de kantoren van inschrijving verkrijgbaar.

Afschriften van de Trustacte d.d. 17 Mei 1921 liggen aldaar ter inzage.

ROTTERDAMSCH BANKVEREENIGING.

ROTTERDAM, 19 Mei 1921.